KEMALETTİN TUĞCU

Kız Evlat

DAMLA YAYINEVİ

KEMALETTİN TUĞCU DİZİSİ-24

KIZ EVLÂT

Millî Eğitim Bakanlığı'nca, 11 Temmuz 1977 Tarih, 1942 sayılı Tebliğler Dergisi'nde İlk ve Ortaokul öğrencilerine duyurusu yapılmıştır.

KEMALETTİN
TUĞCU

KIZ EVLÂT

KEMALETTİN TUĞCU

24

Damla Yayınevi Nu.: 65

Kemalettin Tuğcu Klasikleri Nu.: 24

©
Copyright
Yayın Hakkı
Damla Yayınevi

Kapak-İç Resim
M. Ökkeş İlhan

Dizgi-Mizanpaj
Damla Yayınevi

Baskı-Cilt
Express Matbaası - İSTANBUL

ISBN 975-381-009-1

DAMLA YAYINEVİ®
Prof. K. İsmail Gürkan Cad. No: 6 Cağaloğlu-İST.
Tel: 0.212. 514 28 28 - 0.212. 511 09 55
Fax: 0.212. 528 24 01
Internet: www.damlayayinevi.com.tr
E-mail: damla@damlayayinevi.com.tr

KIZ EVLÂT

-1-

Dedem Sabit Efendinin evi bir buçuk kattı. Sokaktan alt katın tepeden iki penceresi ve cumbalı ikinci kattaki oda görünürdü. Ama bu ev içeriye doğru genişti.

Kapıdan girerseniz, karşınıza biri yukarı çıkan, öteki aşağıya inen iki merdiven gelir. Aşağıya inerseniz bir yemek odasıyla bir mutfak ve bu mutfaktan içinde büyük bir incir ağacı bulunan bahçeye çıkarsınız.

Sokak tarafında çamaşırlık ve odunluk vardır.

Yukarı merdivenden çıkarsanız bir küçük sofa üzerinden birisi sokak üstünde, öteki ikisi bahçe tarafında üç oda ile gusulhaneli bir helâya rastlarsınız.

İşte ben hep bu sokak üstündeki odada, cumbanın içinde otururdum. Hiç cumba gördünüz mü siz? O, apartmanlarda yoktur. Tahtadan evlerin, kafesli evlerin penceresinde bulunur. Camı yukarıya kaldırırsınız, önünüze üstü dar, altı ileriye doğru geniş iki yanıda kafesli bir şey çıkar.

Buraya dirseklerinizi dayarsınız, sağı solu ve ilerisini görürsünüz. Benim için sokağa çıkmak, gezmek diye bir şey olmadığı için bu cumbada oturmama izin verilmişti.

Sokak, evler birbirlerinin içine bakacak kadar dardı. Bu yüzden kimse penceresini ve perdesini açmazdı. Evler içlerinde kimse yokmuş gibi hep perdeler inik dururdu. Ama sokak kapıları açılır, ya başı örtülü bir kadın bir kap uzatarak süt alır, ya da o evden bir erkek çıkıp işine giderdi.

Ben dünyayı, daha doğrusu o sokağı hep kafesin arkasından görürdüm. Dört köşe deliklerin birine gözümü yaklaştırarak bakardım gelip geçene.

Sabahleyin erkekler işlerine gittikten sonra sokak o kadar tenhalaşırdı ki, bir kadın komşusuna gitse büyük bir olaymış gibi seyrederdim.

Hele atlı bir araba geçti mi içimden araba daha ağır gitsin diye sanki dua eder ve başımı çevirmeden seslenirdim:

— Anne...

Ona arabanın geçtiğini haber verecek, gelip bakmasını

söyleyecektim. Ama o odada ise bana:

— Karın ağrısı, diye cevap verirdi.

Beni o kasabadaki evde, annem de içinde, kimse sevmezdi. Açık bulduğu kapıdan eve girmiş yabancı bir kedi gibiherkesten korkar ve sakınır olmuştum.

Evde biri yetişkin, biri benim yaşımda iki kız daha vardı. Bunların babaları ölmüştü. Anneleri Nesice Hanım benim annemin ablası olurmuş.

Sonra ihtiyar bir kadın vardı. Çok az gezinirdi. Gezinmesi de bir bastona dayanıp inleye sıklaya olurdu. Çocuklar birbirlerine seslenseler, ellerinden yere bir şey düşürseler kabahat olurdu. Bu kadın benim anneannemmiş. Bir de Efendibaba dedikleri beyaz sakallı tıknazca bir adam vardı. Hep kadın gibi, ama ayaklarına kadar uzanan bir beyaz entari, başına da takke giyerdi.

Efendibaba öğle vaktine kadar bahçe tarafındaki odada otururdu. Oraya sabahları çok ışık ve güneş geliyordu.

Ben tahta evi ilk defa bu kasabada görmüştüm. Yerlerde ne marley, ne muşamba, nede parke vardı. Sadece boy boy uzanmış ve çakılmış tahtalar. Bu tahtalar sile sile, üstünde gezine gezine aşınmış, çivi başlarının olduğu yerler yüksek kalmıştı.

Kışın bu tahtaların üstüne yol keçeleri döşeniyordu. Kalorifer, hatta soba olmadığı için, mangalla ısınılıyordu. Havalar soğumaya başlayınca sandıklardan kışlıklar çıkartılıyor, herkes yün fanila, yorgan gibi baklava baklava dikilmiş bir ceket giyiyorlardı ki buna hırka deniyordu.

Dört yıl oturduğum İstanbul'da, apartmanda hiç görmediğim eşya vardı burada. Orada olanlar da burada yoktu.

Bir gün yemekte bir zil sesi duymuş:

— Anne telefon, diye telâşlanmıştım.

Efendibaba kahvesini hep bahçe tarafındaki odada içerdi.

Herkes birbirine baktı. Efendibaba kaşlarını çattı:

— Sofrada konuşulmaz.

Benimle kimse konuşmazdı. Çocuklar bile. Yalnız Efendibaba bana her gün tenbih ederdi.

— Hoca ezan okurken bana haber ver.

Öğle ve ikindi ezanlarını ben ona korka korka haber verirdim.

— Efendibaba, ezan okunuyor.

Bana cevap vermez, kuşağına sokulu saatini çıkarır, kenarına basınca kapağı açılır, içinden saat görünürdü. Akşamları, ortalık kararıp yine ezan okunurken bu saatini açar, sapına bağlı küçücük bir anahtarla saati çevire çevire kurar, yeniden yerine koyup saklardı.

Öğleden sonra cumbalı odada namaz kıldığı için ben ses çıkartmadan büyük babanın namaz kılmasını seyrederdim. İlk defa namaz kılınmasını onda görmüş, şaşırıp kalmıştım.

İçinden bir şeyler okurken dudakları kıpırdıyor, eğiliyor, doğruluyor, yere oturuyor, öne doğru kapanıyor, yine ayağa alkıp aynı şeyleri tekrarlıyordu.

O namaz kılırken odada kalırsam hiç yerimden kalkmaz ses çıkartmazdım. Kımıldamak, seslenmek yasaktı.

Yemek yenmesi de bir tuhaftı o evde. Yere bir bez yayılır, üstüne bir hamur tahtası konur, üstüne büyükçe bir tepsi yerleştirilir. Ortaya bir sahan veya tencere ile yemek konur, herkes bu kabın içinden yerdi.

Bir kabın içinden yemek yemek bana çok güç geldi. İlk günlerde aç kalmıştım. Sonradan annem bir tabağın içine yemekten koyarak benim yememi teminetti. Öteki iki çocuk hiç zorluk çekmiyorlardı.

Kasabadaki evde alışmadığım eşya görüyordum. Önce mangal denilen ve içinde ateş olan şeyi hiç bilmezdim. Apartmanda kalorifer vardı. Mangalın içine kara kara odun kömürü koyup yakıyor, iyice yanınca üstüne külleri çekiyor ve ızgara dedikleri üç ayaklı demiri koyup üzerine yemek tenceresini oturtuyorlardı.

Mangal hem ısınmaya, hem yemek pişirmeye yarıyordu.

Birde kahve takımı vardı. Bu, odanın bir köşesindeki dolapta dururdu.

Ben kahve değirmenine bayılırdım. Kahve tavası dedikleri bir toprak kabın içine koydukları yeşil kahve tanelerini buram buram tüttürerek kavuruyor, soğuduktan sonra değirmenin içine koyuyor ve yere oturarak kolunu çevire çevire kahveyi öğütüyorlardı. Kahve ufalanıp toz hâline gelerek değirmenin altındaki kutuya dökülüyordu. Bu kutu hem kahve yağı ile kararmıştı, hem de çok güzel kokuyordu.

Kahveyi yalnız Efendibaba ile Büyükanne içiyordu. Necibe teyzem sigara da içiyordu ama annesinden ve babasından bucak bucak kaçırıyordu.

Kasabadaki evde her şey kıttı. Yemek, ekmek, içecek su hep hesaplıydı. Yemekten sonra yiyecek her şey ortadan kaldırılırdı. Yemekte karnını doyurmadan veya yemeği beğenmeyip yemeyen artık bir daha yemek vaktine kadar birşey yiyemiyordu.

Ben dört yaşımda gelmiştim kasabaya. Neler olup bittiğini, neden geldiğimizi bilmiyordum. Geldiğimiz zamanda hiç güleryüz görmemiştik. Bir kere bile büyükannemin, Efendibaba ile Necibe teyzenin beni kucaklarına aldıklarını, hatta elimi tuttuklarını bilmem.

Belki büsbütün fena ve duygusuz insan değillerdi ama çok büyük sıkıntılar içinde yaşıyorlardı. Daha sonra öğrendim ki Efendibabamın çok az bir emekli maaşı var. Bununla karı koca geçinmek zorundalar. Başlarını sokacak bir de evleri var.

Necibe teyzem, kocası ölünce iki kızı ile onların evine gelmiş. Kocasından maaş bağlanmış ama geçinmelerine yetişmiyormuş. İşte onlar bu durumda bulunurlarken annem, babam Adil Beyden boşanarak beni alıp kasabaya, onların

evlerine sığınıyor.

Daha sonradan hatırlıyorum. Bizim gelişimiz o evin içindekileri şaşırtmıştı. Belki gelişimizden haberleri olsaydı, bir komşuya kaçıp, kapıyı açmazlardı bize.

-2-

Annemin iki gözü iki çeşme ağlayarak anlattıkları aklımda kaldı. Beni dünyaya getirdikten sonra, dört yıl çekmediği kalmamış. Babamın babası çok zengin bir insanmış. İki oğlunu ve damadını yanında çalıştırıyormuş. Kalabalık bir aile...

Amcam evlenmiş, iki çocuğu dünyaya gelmiş. İkisi de kız. Dedem buna pek fazla içerlemiş. Babamı evlendirmiş. Bir de şart koşmuş. Eğer annem bir oğlan doğurmazsa boşatacak, başka bir kadın alacakmış.

Babam annemi çok severmiş. Çünkü annem hakikaten güzel, uyanık ve dedeme kafa tutarak zorla okula gitmiş, okumuş bir kızmış. Bir çocuğu dünyaya gelinceye kadar el üstünde tutulmuş. Hatta doğacak olan oğlana konmak üzere Cahit adı seçilmiş. Ona göre markalı kundak takımları çocuk beşiği hazırlanmış. Ama doğa doğa ben kız olarak doğmuşum.

Annem bu olayı anlatırken beni uyudu sanıyorlardı. Yer yatağında yatıyordum. Annem ablası Necibe Hanıma ağlayarak anlatıyordu:

— Abla, dört yıl münakaşa ettim, dört yıl direndim, artık canıma yetti. Kız doğurdumsa suç benim mi?

Annem, kasabadaki baba evinde pek yüz bulamadığı için haftalarca ağladı. Sonra suçu hemen hemen bana yükledi. Ben kız olarak dünyaya gelmeseymişim onu el üstünde tutacaklarmış. İşte bunun için ne zaman anne diye seslensem bana:

— Karın ağrısı, veya, ne var başımın belâsı, diyordu.

Bu karşılığı aldığım için artık ben anneme seslenmiyordum. Onun da umuru değildi bu. Daha ilk dünyaya geldiğim gün ona sıkıntı vermiştim. Onu ben mahcup etmiş, nihayet ben kocasından ayırmıştım.

Kendi mutsuzluğunun, çektiği sıkıntıların sebebi yalnız bendim. Bu yüzden ben de kendi içime dönüyor, artık kimseden bir şey istemiyor ve annemden bile sevgi beklemiyordum.

Yalnız bununla kalmadı. Beni bir defa bile sevip okşamayan Anneannem birgün hışımla üstüme geldi. Ne olduğumu anlayamadan birçok tokat ve çimdik yedim. Üstelik ağlamakta yasaktı. Kadının eli ağırdı, ağzıma da vurmuş, dudağım patlamış, ağzım kan içinde kalmış, çenemden aşağıya kan sızmıştı. Annem beni o hâlde gördü, şaşaladı:

— Ne yaptı anne? diye sordu

— Ne yapacak kahve şekerini yemiş.

— İyi ettin anne.

Annem beni hiç müdafaa etmedi. Yalnız musluğa götürerek yüzümü gözümü yıkatdı, sonra da dudağımdaki yaraya tuz bastı. Bu tuzun acısı dayanamayacağım kadar çoktu. Bağıramıyor, ama çırpınıyordum. Annem:

— Sus diyorum sana, sus, sesin çıkmasın, diyordu.

Bu iş sabahleyin olmuştu. O gün, o akşam dudağımın acısından yemek yiyemedim, kimse benimle meşgul olmadı.

Neden sonra, bir sabah yine Büyükanne topallıyarak odaya girdi. Gözlerini açmış, alabildiğine bana bakıyordu. Öfkelendiği zaman morarıyordu yüzü. Annemin önüne bir yığın yırtık çorap koymuşlardı. Onları yamıyordu.

Anneannem bana:

— Kaşla göz arasında yine yapacağını yaptın değil mi piç kurusu, dedi.

Annem şaşırmıştı:

— Ne yaptı anne? diye sordu.

— Ne yapacak yine kahve şekerini yemiş.

— Sabahtan beri ben buradayım anne, odadan çıkmadı.

Anneannem:

— Bana piçini müdafaa etme, dedi.

— Döv anne, gebert. Ben de kurtulayım, bir boğaz eksik olur.

Zaten yüzümde vurulacak hâl yoktu. Dudağım şiş duruyordu. Büyükannem Cemile Hanım yine topallıyarak odadan çıkmıştı. Kapıyı açık bırakmıştı. Küçük sofrayı geçip karşıdaki odaya girdi. Efendibaba:

— Ne var yine? diye sordu.

Cemile Hanım hırslı hırslı:

— Ne olacak, dedi. Nezile'nin piçi yine kahve şekerini yemiş.

— Kilere mi girmiş Hanım?

— Hayır, buradaki kahve takımından yemiş işte.

— Hanım buraya o kız girmedi ki.

— Ya kim yedi, ervahiler mi?

— Hanım seslendim seslendim duyuramadım kimseye. Kahve istiyordum. Birkaşık kahve ile bir kaşık şeker attım ağzıma. Geçen sefer de nahak yere dövdün kızı.

Annem açık kapıya doğru bakıyordu. Bir aralık benim de yüzüme baktı. Cemile Hanım hışım gibi odaya girdi:

— Baban kahve istemiş, sen de duymadın mı? diye haykırdı.

— Artık ben hiçbir şey duymuyorum anne. Cenab-ı Hak tez günde sizi de kurtarsın, beni de.

Gün geçtikçe öğrendim ki, Annemle teyzemin Efendi baba dedikleri büyükbabamız Sadık Efendi, hepsinden daha yüreği temiz bir insan. Birkaç defa teyzemin büyük kızı Saniye, kardeşinin ağlamasına beni sebep görerek beni dövmüştü.

Her gün evde bulunan büyükbaba benim çocukla hiç ilgilenmediğimi, cumbanın içinden çıkmadığımı görerek Saniye'nin beni haksız yere hırpalamasına darıldı. Bunun için de evde herkes bende bir suç, bir kusur aramaya başladı.

Efendibaba aileyi sokağa yollamaz, misafir geldiğini de istemezdi. Hemen hiç kimse ile görüşmüyorlardı. Yalnız bitişik komşu Hacer Hanım ara sıra gelirdi.

Bu kadın epeyce yaşlıydı. Fakat belki annemden daha fazla beni okşar, yanına oturturdu.

Geldiğimizin senesinde ben de beş yaşıma bastığım zaman evde bir takım gizli gizli konuşmalar, münakaşalar oldu. Durmadan büyükannemle teyzem, annemin üstüne varıyorlardı:

— Takıntınla buraya geldin, evin beti bereketi kalmadı, kendisi geçinmekten aciz babana mı güvendin? diyorlardı.

Annem bazı geceler uzun uzun ağlıyordu. Onun ıstırabına ortak olup sorsam hemen beni azarlıyordu:

— Her şeye sebep sensin. Bir de soruyorsun. Dünyaya benim yuvamı yıkmak için mi geldin?

Annemle aramdaki bağlantı büsbütün kesiliyor, çocuk kalbimde bir yalnızlık duygusu beliriyordu. Bana sahip çıkan, benimle ilgilenen kimse yoktu.

Bazen pencereden, cumbadan bakardım. Sokakta, güneşte bir kedi iki yavrusunu alıp çıkıyor, tozların içinde yu-

varlanıyor, yavrularıyla şakalaşıyor, vakit vakit onları yalıyor, dili ile tüylerini temizliyor, biraz uzaklaşsalar tatlı bir mırıltı ile onlara sesleniyordu. Bu kedi annenin yaptığını benim annem bana yapmıyordu. Bazen sokağa bir köpek girerdi. Kedi, köpekten çok daha cılız ve küçük olduğu hâlde hemen kabarır, üzerine atılır, köpek oradan uzaklaşıp giderdi. Anneleri böyle kavgaya hazırlanırken küçük kedilerin de tüyleri kabarıyor, küçük kuyrukları musluk fırçasına benziyordu.

Ne kadar azarlansam, hatta dövülsem, annem beni korumuyordu. Ben ortada kalmış, kimseye bağlı olmayan, kimseyi ilgilendirmeyen bir kızdım.

Efendibaba yalnız cuma günleri öğleye yakın giyinerek sokağımızın sonunda bulunan mescide, namaz kılmaya gidiyordu.

Diğer günler köşeye oturur ve hep aynı kitabı okurdu. Birgün korka korka ona sormuştum:

— Efendibaba, o kitabın adı nedir, dedim. Kur'ân mı?

Yüzüme gözlüklerinin üstünden baktı. Bembeyaz bir sakalı ve saçları vardı. Yalnız kaşlarında siyah kıllar bulunuyordu. Onun tepesindeki saçlar dökülmemişti, ama onlar da süt beyazdı.

Evin içinde hemen kimse ile fazla konuşmazdı. Konuşulduğunu da istemezdi. Benim soruma şaşmıştı. Sonra:

— Divan, dedi.

— Efendim? diye tekrar sordum.

— Divan, diye tekrarladı. Yine bir şey anlamadım, ama divanın ne olduğunu sormaya artık cesaretim kalmamıştı.

Seniye on dört yaşındaydı. O her sabah evden çıkıyor, aynı sokağın üzerinde bulunan bir eve gidiyordu. Hiç okula gitmemişti ama evde bazen Kur'ân okur, Efendibaba onu:

— Gel bakalım hafız Hanım, diye çağırırdı.

Sonradan öğrendim. Orada bir yaşlı kadın varmış. Çocuklara Kur'ân dersi verirmiş, Seniye yedi yaşından beri o kadından ders alırmış.

-3-

Kasabaya gelişimizin üzerinden bir buçuk yıl geçmiş olmalıydı. Ben beş yaşımı doldurmuştum. Annemi eve gelip giden Hacer Hanım, İhsan adında bir memurla evlendirdi. Bu işi hep o yapmıştı. Annem burnununu bile kapıdan dışarı çıkarmamıştı. Kadın gelip gitmiş, kasabadaki hükümet konağında çalışan bir memurla annemin evlenmesine aracı olmuştu.

Efendibaba biraz fazla düşündü ama büyükannemle teyzem bu işe çok sevindiler.

Efendibaba annemin sokağa çıkmasına izin vermediği için iki kadın kollarına girerek bir ihtiyar kadını misafir getirdiler. Neler konuşulduğunu bilmiyorum, beni de odadan çıkarmışlardı. Aradan bir ay geçmeden annemle Efendibaba beraber sokağa çıktılar. Epeyce zaman sonra,temiz giyinmiş, bir adam geldi, beni ona teslim ettiler. Adam bir eliyle beni tuttu, öteki eliyle kasabaya getirdiğimiz bavulu aldı. Beraber, aylarca pencereden seyrettiğim o sokağı geçtik. Epeyce yürüdük. Bir başka sokakta, bir başka eve girdik. Kapıyı bize annem açmıştı.

Bizi içeriye aldı. Ev yine tahtadandı ve iki katlıydı. Ama biraz daha fazla eşyası vardı. Evin içinde baş altı kadın misafir vardı. Efendibabanın evine gelen o kadın da oradaydı. Annem beni onun elini öpmem için arkamdan itti. Gidip onun ve öteki kadınların ellerini öptüm. Kadın beni yanına oturttu. Başımı okşadı:

— Kızım, senin adın ne? diye sordu.

— Cahit, dedim.

— Ama Cahit erkek adıdır, dedi.

Annem öteden anlattı:

— Teyze hanım, herkes erkek evlât bekliyordu. Adını bile peşin koymuşlardı. Allah bu çocuğu verdi. Adını değiştirmedik.

Kadınlar odada divanlara, kanapelere oturmuşlardı. Dikkatle dinliyorlardı. Annemin teyze hanım dediği kadın:

— Allah herkese hayırlı evlât versin, dedi. Nedense bizde kız evlâda fazla sevinmezler. Ayrılığınıza demek ki bu kız evlât sebep oldu.

— Evet efendim. Süleyman Bey evlâtlarını, damadını yanında çalıştırıyordu. Çok zengin insanlardı. Ama akıllarına bir ailenin erkek evlât yoluyla yürüyüp gitmesi gelmiş.

— İlk erkeğiniz bu ayrılığa nasıl razı oldu? Siz hakikaten çok güzel bir hanımsınız!

— Mecburdu efendim. Geçinmemizde hiçbir aksaklık yoktu. Benden bütün aile memnundu, el üstünde tutarlardı. Ben akıllarınca onların sülâlesini yürütecek oğlan çocuğunu doğuracaktım. Ama iş böyle olmayınca hepsi birden yüz çevirdiler.

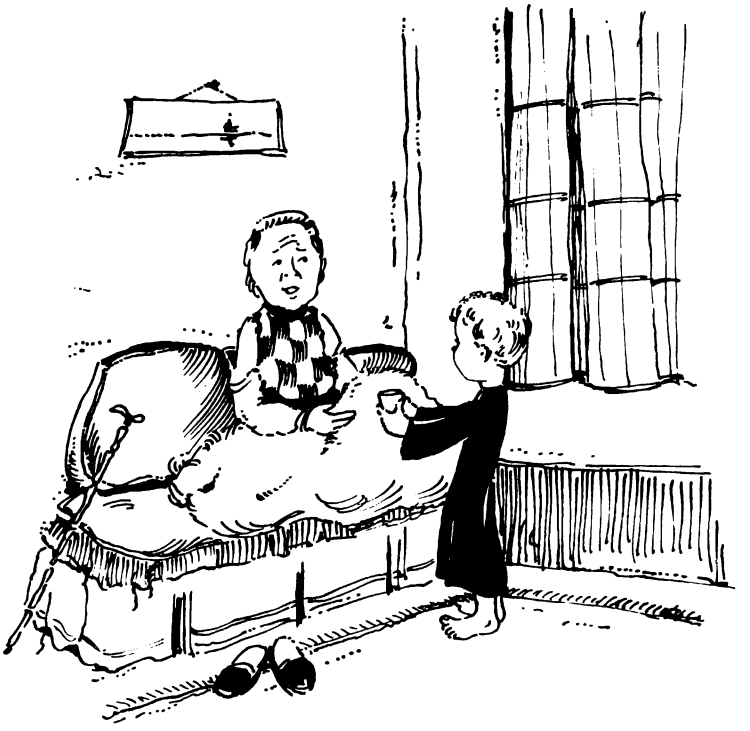
— Nerede tanışmıştınız?

— Efendibaba o tarihte İstanbul'daydı. Tapuda eski yazıları okuması için onu yeniden hizmete almışlardı. Bir alım satım meselesi yüzünden Süleyman Bey evimize geldi. Kendisine kahve götürmüştüm. Beni beğenmiş. Bekâr olan küçük oğlu için istedi. O tarihte yirmi yaşımdaydım. Sonu gelmedi işte. Hâlbuki onların kızlarıyla okul arkadaşıydım.

— İnşallah bundan sonra rahat edersin kızım.

Evde bir iki kadın kaldı. Akşam yemeği hazırladılar. Yeni babam İhsan Bey de eve geldi. Annem elimden tutarak onu karşılamaya gitmiştik. İhsan Bey beni kucağına aldı. Bir kaç adım yürüttü.

O gece hamur tahtasının üzerinde değil, üzerine muşamba örtülmüş bir masada yemek yedik. Herkesin önüne

Cahit, beş yaşında iken aynı odada yattığı hasta teyzeye bakmak zorunda kalıyordu.

tabak konmuştu. Yemekler çok ve çeşitliydi. Çoktan beri yemediğimiz tatlı da gelmişti sofraya. İhsan Efendi beni yanına oturtmuştu. Yemeğin iyi yerlerinden bana koyuyor, sık sık bir şeyler yemediğimi söylüyordu.

Benim yemeğimle uğraşanı çoktandır görmemiştim. Yemişim, yememişim, kimse ilgilenmezdi. İhsan Bey yemekten sonra başımı okşayıp:

— Nezihe Hanım, çocuk biraz zayıf değil mi? dedi.

Annem kısaca:

— Evet, öyle efendim, dedi.

O gece ben İhsan Efendinin teyzesinin odasındaki sedirde yattım. Kadın hastalıklıydı ve bütün gece yatağında oturuyor, inliyordu.

Daha sonraki gecelerde de onu hep böyle gördüm. Annem aradan iki gün geçmeden evin bütün işini üzerine almıştı. Ayrıca hasta olan kadına bakıyordu. İhsan Efendi zengin olan bu teyze tarafından okutulmuştu. Otuz yaşlarında kadar olan bu İhsan Efendi ile annemi evlendiren o Hacer Hanımdı.

Annem çok güzel, uyanık, tahsilli bir kadındı. İhsan Efendi memurdu, ama orta okuldan çıkmıştı. Annemin karşısında kendisini daha aşağılık bir durumda buluyordu.

Ben ancak beş yaşında olduğum hâlde aynı odada yattığım teyzeye bakmak zorunda kalıyordum. Bana sesleniyor, duyuramazsa yanındaki bastonla dürterek beni uyandırıyor, su istiyor, ilâcını istiyordu.

Annem de gecede bir iki defa kapıyı açıp bakıyor.

— Teyzeciğim, bir şey istiyor musunuz? diyordu.

Teyze bazen gündüzleri uyuyordu. Misafirler gelirse annem onları yalnız karşılıyor ve onlarla alçak sesle konuşuyordu.

İhsan Efendinin daire arkadaşlarından bir ikisinin hanımları da geliyor ve annemi görür görmez:

— Ah Nezihe Hanımcığım, bu cahil ve görgüsüz adama neden vardınız. Bekâr erkek mi kalmadı kasabada, diyorlardı.

Annem hepsine:

— Benim şikâyetim yok, diyordu.

Annem çok iş görüyordu, hastaya bakıyordu ama başı dinç sayılırdı. Bir defa Efendibabanın evinde olduğu gibi yokluk ve açlık çekmiyordu. Efendibabanın evinde bir kahve fincanı kırılsa günlerce lâfı edilir ve aileden biri ölmüş gibi yas tutulurdu.

Bir gün annem su getirirken ayağı keçeye takılarak düştü, bardak elinden fırlayıp kırıldı. Annem kıpkırmızı oldu. Fakat teyze:

— Aman kızım bir yerine bir şey olmadı ya, diye telâşlandı.

— Olmadı efendim, ama bardak kırıldı.

— Canın sağ olsun kızım, bazen evde öte beri kırılması iyidir. Yeter ki can gitmesin. Bir bardak kırılmış ne olacak. Yenisini alırız.

Besime teyze öyle uysal bir kadındı. Annemin gözünün içine bakıyordu. Aradan günler geçince bunun sebebini de anladık. İhsan Bey kumar oynarmış, içki içermiş, gözü dışarıda bir adammış. Onun için otuz yaşına kadar evlenmemiş. Zaten huyunu bildikleri için yerli halktan kimse ona kız vermemiş.

Daha sonra Besime Hanım anneme yavaş yavaş bazı şeyler anlatmaya başladı. İhsan Beyi disiplin altına almasını, içkiden ve kumardan uzaklaştırmasını istiyordu.

İhsan Bey içkiliydi. Ara sıra anneme soruyordu:

— Teyzem benim için bazı şeyler söylüyor mu?

Annem önce cevap vermiyordu. Sonradan:

— İhsan Bey, dedi. Evlilik hayatımızın sürüp gitmesini istiyorsanız artık dışarıda arkadaş hatırı için içki içmeyi bırakınız.

Bir kaç gün vaktiyle evine gelen İhsan Bey, sonradan yine işi azıtıyordu. Hele daireden aldığı aylıktan hiç hayır yoktu. Bütün ev masrafı Besime teyzenin kesesinden çıkıyordu. Kadının kocasından hem maaşı vardı, hem de yakın köylerde tarla ve bağları. Toprak işlerini yarıcıya veriyordu. Ben yarıcının ne olduğunu bilmiyorum. Bana Besime teyze anlattı:

— Yarıcı tarlada çalışan bir köylüdür. Tarla benim, çalışmak onun. Masrafı da ortaya koyarız, ne kâr kalırsa onu yarı yarıya paylaşırız. Yalnız ekin işi değil, beş on baş hayvanım da var. Bunlar hep rahmetli kocamdan kaldı.

İki üç günde bir yumurta, süt, yağ bazen peynir gibi yiyecekler bir köylü tarafından eve getiriliyordu. Besime Hanım kız kardeşinin oğlunu okutmak için çok çalışmış çok peşinde koşmuş, ama bunu başaramamış.

Aradan bir zaman daha geçti. Annem:

— İhsan Bey, dedi. Ben teyzem Besime Hanıma mı vardım, sana mı?

— Bu nasıl soru Nezihe Hanım.

— Öyle ya, sizin hiçbir masrafa katıldığınız yok. Kadıncağız olmasa açlıktan öleceğiz. Bu şartlar altında ben sizden ümidimi kesiyorum. Başımın çaresine bakmak zorunda kalacağım.

İhsan Bey kıpkırmızı kesilmiş, sonra sapsarı olmuştu:

— Nezihe, ben adamı öldürürüm.

Annem çok sakin bir hâlde:

— Öyle mi? dedi. Haber versenize. Sizin böyle kasap düşünceli cahil bir insan olduğunuzu bilmiyordum. Beni ölümden korkar mı sanıyorsunuz. Nasıl olsa bir gün öleceğim. Sen kendini düşün, iki elin kan içinde, arkana bağlı, jandarmaların arasında itile kakıla götürülürsün. Ne memuriyetin kalır, ne insanlığın, ne içkin, ne de kumarın.

Besime teyze odasından çıkamıyacak kadar rahatsızdı. Sofrada yalnızdık. Annem ekmek bıçağını getirip İhsan Beyin önüne koydu:

— Haydi, dedi. Ne bekliyorsun?

Birkaç gün dargın durdular. Sonra İhsan Bey konuşmak istedi. Maaşını getirip anneme bıraktı. Hergün çay, kahve ve sigara parası alıyordu.

İçkiye gelince, annem dışarıdan aldırdı. Yemeye otururken içki şişesini önüne koyuyordu. İhsan Bey bir kaç gün içmedi, sonradan bir iki kadeh içmeye başladı. Fakat lezzetli yemekler, onu içkiden çok çekiyordu.

Böylece biraz yola gelince annem ona daha iyi bakmaya başladı. Üstü başı daima temiz bulunuyor, sık sık gömlek değiştiriyordu. Annem kültürlü bir kadındı. Çok sert davranmasına karşılık kendisine düşen görevi yapıyor, İhsan Beyin rahatını düşünüyor, kahvesini ayağına getiriyor, lavanta çiçeği kokan çamaşırlar ve pijamalar giydiriyor, her sabah tıraş olmasını istiyordu.

İhsan Bey bu işlere çabucak alıştı. Galiba kasabada annem kadar güzel ve kültürlü kadın yoktu. Ayrıca elinden dikiş ve biçki geldiği için kendisine, aldığı ucuz basmalardan, çok yakışan elbiseler yapıyordu.

Annem benim üstüme başıma hiç dikkat etmiyordu. Ben evde bir kedi kadar düşünülmezdim. Daha beni dünyaya getirdiği gün annemin felâketine sebep olmuştum. İşte bunun için bir gün Besime teyze beni İhsan Beye göstererek.

— İhsan, dedi. Cahidi al, çarşıya git, önümüz bayram, bir elbise ile ayakkabı filan al.

İhsan Bey benim elimden tuttu. İlk defa çarşı yerine gittim. Bütün çarşı, bir sokaktan ibaretti. İki taraflı dükkânlar vardı. İhsan Bey giyim kuşamdan pek anlamadığı için bir mağaza sahibine:

Babalığı İhsan Bey Cahit'i elinden tutup çarşıya götürdü.

— Şu çocuğa bayramlık elbiseler, ayakkabılar bulun, dedi. Adam çorabımdan kurdelisine kadar hepsini hazırladı, giydirdi, ölçtü, paket yaptı, eve geldik.

Ben annemin değil, Besime teyzenin elini öptüm.

Güzel kadın olduğu için babam onu hemen bırakmamış, kendi babasıyla bir hayli çekişmişti. İşte bunun için, benim doğumumdan sonra dört yıl kadar İstanbul'da, Şişli'deki büyük apartman dairesinde kalmıştık.

Sonradan düşünmeye, kendi kendime sormaya başladım. Babamın ağabeysinin de iki kız vardı. Okula gidiyorlardı. Onlar neden kız oldukları için benim gibi horlanmıyorlardı?

Geceleri Besime teyze beni pek rahat bırakmadığı içinpek erken kalkamıyordum. Bazen annem odaya gelir. Besime teyzenin karyolasının kenarına ilişir, hatırını sorardı. Benim uyanık olduğumu bilemedikleri bir sabah konuşmalarını dinledim. Besime teyze sormuştu:

— Kızım, bu çocukla hiç ilgilenmiyorsun?

— Çocuk değil, benim hayatıma bir felâket, bir hastalık gibi gelmiş bir yaratık.

— Kim dünyaya getirdi bu kimsesizi?

— Elbette ben?

— Anlattığına göre o adamın evinde iki kız çocuk daha varmış.

— Vardı. Büyük kayınımın iki kızı. Onlara ses yok. Benimkine gelince kız doğması suç.

— Evvelki eşin direnmedi mi?

— Direnmez olur mu? Ama işi gücü hep babasıydı. Baba koltuğunda yaşamaya alışmışlar. Ayrılırken çok ağladı. Ben, iyi kötü bir iş bulup çalışacağını, gerekirse benim de

çalışacağımı söyledim. Kabul etmedi.

— Onun da bu çocuğa muhabbeti yok muydu?

— Bu çocuk ikimizi birbirine bağlayan bir zincir halkası değil, ikimizi ayıran bir taş parçası oldu.

— Kızım çocuğun ne kabahati var?

— Haklısınız bunu biliyorum. Apartmanda kaldığım kadar çocuğu görmek istemediler. Hizmetçiler baktı ona. Bir oğlan çocuk dünyaya getirmek ümidiyle kocam beni bırakmıyordu. Fakat yorgun bir erkekti. Dört yıl içinde yeniden anne olamadım. Bunun üzerine bu kızı kucağıma verdiler ve beni bir hezmetçi gibi kapı dışarı ettiler.

— Neye nafaka almadın?

— Kocam babasının işinde çalışıyordu. Maaşı filan yoktu. Ben babamın emekli bir insan olduğunu hiç olmazsa kıza bakmak için yardım etmelerini söyledim. Süleyman Bey diye herkesin hatırını saydığı o zengin adam bana verilen birkaç parça mücevheri bile elimden almaya kalktı. Kimi dava edeceğim, kimden ne alacağım?

— Bak kızım. Nezihe Hanım, bu çocuğun suçu yok.

— Biliyorum teyzeciğim. Ben ona analık etmediğim için o da beni sevmiyor, artık sokulmuyor bana. Benden doğar doğmaz koptu sanki.

— Günaha girme kızım.

— Bir şey yaptığım yok ki teyzeciğim.

— Bir şey yapman gerekir Nezihe Hanım. Geçen gün kahvemi kendim pişireyim dedim. Bir kesme şeker vermeye kalktım. Kıpkırmızı oldu çocuk. Neden almadığını sordum. Bana Anneannesinin şeker için kendisini dövdüğünü, dudağının patladığını, günlerce yemek yiyemediğini anlattı.

"Benim suçum yoktu, şekeri Efendibaba yemiş. Annem de beni kurtarmadı" dedi. Çocuğun içine dert olmuş. İnsan elin çocuğuna böyle davranılsa üzülür.

— Tabiî, benim üzülmediğim ne malum. Ama elimden ne gelirdi ki...

Besime teyze bana oya yapmasını, nakış işlemesini öğretiyordu. Oturduğu yerde namaz kılarken ben hiç ses çıkartmaz, onu seyrederdim.

Gündüzleri bir nöbet uyuduğu için gelen misafirler, evin alt katındaki odaya alınıyordu. Bunlar annemi hem kıskanıyor, hem de İhsan Beyi ona kötülüyorlardı:

— Nezihe Hanım, sana çok yazık olmuş, gül gibi tazesin. Böyle cahil, içkici, kumarbaz adama ne diye vardın? Bu adamın iki yakası bir araya gelmez. Bu yüzden bu yaşa kadar evlenemedi.

Besime teyzeye de başka türlü söylüyorlardı.

— A teyzeciğim, kasabamızda kız mı yoktu. Kuyruğunda bir de takıntısı ile bu dul kadını ne diye aldınız?

Annem ses çıkartmıyordu ama Besime teyze:

— Göze girmek isterken yuva yıkmaya kalkıyorsunuz? İhsanı evlendirmeye kalktığım zaman aklınız neredeydi.

Annem tahsili kıt olan İhsan Beyin üzerinde fazla duruyor, onu yola getirmek için çok çalışıyordu.

Adam artık dışarıda içmeyi bırakmıştı. İstediği zaman içki evde hazırdı. Ama annemin itina ile hazırladığı lezzetli yemeklere dayanamıyor, karnı doyunca da canı içki istemiyordu.

Annem neler alınacağını Besime teyzeye muhakkak sorardı. Her sabah hatırını sorduktan sonra:

— Teyzeciğim, ne istersiniz, ne pişireyim, derdi.

Her defasında da teyze:

— Senin canın ne isterse, ne kolayına gelirse onu yap kızım, derdi.

Besime teyze yoğurt yerdi, yaz kış hoşaf isterdi, geceleri kalkıp bir bardak kuru üzüm hoşafı içerdi. Annem bunları hiç eksik etmiyordu. Ama her zaman pişmeyen ve akla gelmeyen yemekleri de düşünüp ortaya çıkartır, İhsan Beyle Besime teyze buna sevinirlerdi.

Daha önce, İhsan Beyin parasından bir kuruş bile eve girmediği ve yemek pişirmek, alıp getirmek yabancı kadınların eline kaldığı için Besime teyze bir hesap yapıyor.

— Neziheciğim, diyordu. Bak evlâdım, ben en az ayda iki bin lira mutfak masrafı veriyordum. Şimdi daha iyi yiyoruz, daha çeşitli yemekler yapıyorsun, bin beş yüz lira ile oluyor bu iş.

— Teyzeciğim İhsan Beyin parası da giriyor.

— Onu ayrı hesaplıyorum kızım. İsraf her zaman haramdır. Ama boğazdan da kısmamak lâzım. Kilit, kürek, para pul senin elinde. Hiç sıkılma.

Annem aldığını, verdiğini yazıyordu. Besime teyze onun defterini sık sık ister ve kontrol ederdi.

Annem rahattı, İhsan Beyi az çok yola getirmişti. Yiyip içtiği için epeyce toplanmıştı. Gelenler onun güzelliğine hayran oluyorlardı. Bazen yemekte İhsan Beyin gözleri dalar, yüzünde bir gülümseme belirir, annem telâşlanırdı:

— Ne var İhsan Bey, niçin yüzüme bakıyorsun?

Adam kızarır:

— Şey derdi. Gözlerim daldı da...

Ama gizlice beni de işaret ederdi. Çocuğun yanında söyliyemem gibi. Bazen annemin suç saydığı bir işi yaparsa an-

nem bir başka odaya çekiliyor, kapıyı kilitliyor, İhsan Bey dakikalarca yalvarıyordu:

— Nezihe, kulun kurbanın olayım, kapında köpeğin olayım. Affet beni Nezihe. Bir daha yapmam.

Besime teyze bana sorardı:

— Baban ne yapmış da annen ona ceza veriyor?

— Kumar oynamış teyzeciğim.

Bir başka kadın olsa annemi evin gelini diye kötülerdi. Fakat Besime teyze onu okşuyordu:

— Aferin Nezihe, erkeği adam eden karısıdır. Sakın yakasını bırakma. Haftada bir kaç gece ortadan kaybolan İhsan bak şimdi her gece evde.

— Pek de üstüne varmıyorum teyzeciğim. Eğer yakışıksız bir davranışım olursa beni siz uyarınız, büyüğümsünüz, her şeyi daha iyi görürsünüz.

Aradan ancak altı ay kadar geçmişti ki, evin içinde bir fısıltı başladı. Haftada bir gün temizlik yapmak için bir kadın geliyordu. Yine de anneme:

— Sen ağır kaldırma, sen perdelere uzanma, sen kendini fazla yorma, diyorlardı.

Teyzenin hiç çocuğu olmamıştı. Onun için İhsan'ı yanına almış, elinden geldiği kadar yetiştirmişti. Şimdi ara sıra içini çekiyordu:

— Ah Neziheciğim, ömrüm yetişse de yavrunu görebilsem.

Annemin karnında bir çocuk varmış. İhsan Bey de artık ne kumar oynuyor, ne içki içmek istiyordu. O da toplanmıştı. Fazla olarak annemin yardımı ile çok şık gezmesini öğrenmiş, hatta konuşmasındaki kabalıkları değiştirmişti. Her sabah gazete alıyordu. Yemekte gazete okuyordu. Bu

onun memleketle ilgisini artırıyor, o sesli sesli okurken annem onun bazı kelimeleri yanlış okumasına engel oluyordu. Doğrusu İhsan Bey, yumuşak başlı bir adammış. Başkası olsa karısına bu kadar uymazdı. Bana bile tuhaf gelen değişik konuşması düzelmişti.

-4-

Besime teyzenin sokağa çıkması bir meseleydi. İki defa bir komşu kadınla çıkmıştı. Üçüncüsünde beni de aldı yanına. Kasabada bir banka şubesi vardı. Teyze oradan emekli maaşını alıyordu.

İki seneye yakın bir zaman önce geldiğimiz kasabada indiğimiz meydanı hatırladım. Bunun etrafı dükkânlarla doluydu. Ortada bir iki otobüs duruyordu ama bunlar her zaman işlemiyorlardı.

Haftada bir iki defa şehre giderlermiş. Ama başka şehrin otobüsleri gün aşırı uğruyor, yolcu bırakıyorlardı.

Bu, otobüslerin durduğu yerde dört katlı bir bina vardı. Altı epeyce genişti. Biz oraya girdik. Yaşlıca bir adam koşup geldi, orada teyze ile koluna giren kadın birer kahve içtiler. Bana da gazoz verdiler.

Teyzenin Hacı dediği adam, ellerini birbirine sürterek konuşuyor, otelin para kazanmadığını söylüyordu. Besime teyze de:

— Usandım bu sözlerden diyordu. Kahveyi de, oteli de kapatırsın, ben de uğraşmaktan kurtulurum.

Meğer o bina Besime teyzeninmiş. Hacı denilen adamla iki oğlu orada kiracı olarak çalışır, kahveyi, oteli, ahçı dükkânını işletirlermiş.

Besime teyze oradan da para aldı. Çantasına koydu. Tekrar bankaya uğradık. Dönerken bana büyük bir binayı gösterdiler:

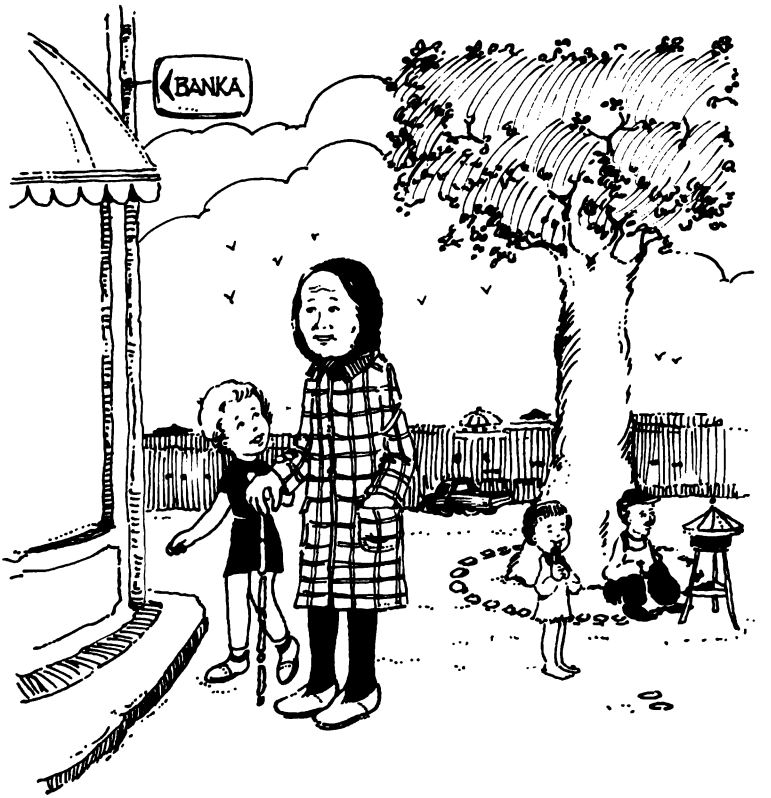
— İşte baban orada çalışıyor, yanındaki de lise. Senin gideceğin okul şu tarafta, bak bahçesinde çocuklar var.

Besime teyze anneme ev masrafının dışında "Harçlık" diye de bir para veriyordu.

Kış aylarındaydık. Bir gece İhsan Bey odaya girerek:

— Teyze, dedi. Galiba Nezinin ağrısı tuttu.

Annemin adını kısaltmıştı, ona "Nezihe" yerine "Nezi" diyordu. Teyzem telâşlandı:

Besime teyze bankadan dönerken babamın çalıştığı binayı

— Koş ebe hanıma haber ver, dedi.

Annem inleye sıklaya dolaşıyor, hafif hafif haykırıyor ve ağlıyordu. İki odadaki sobanın kapakları açıldı, yeniden odun atıldı. Zaten evin içi sıcaktı ama dışarıda buram buram kar yağıyordu.

Evin içindeki telâş sabaha kadar sürdü. Beni "ayak altında dolaşma" diye zorla yatırmışlardı. Nihayet ortalık ağarırken ince ince bir çocuk sesi duydum.

Odaya girdiğim zaman annem bitkin bir hâlde arkası üstü yatıyordu. Yanında sarılı bürülü küçücük bir çocuk vardı. Kapıdan ona şaşkın şaşkın baktım. Besime teyze bana:

— Bak sana kardeş geldi, dedi. Hem de oğlan.

Elimi sürmedim, ama uyuyan çocuğa baktım. Çok uzak yerden gelmiş, çok büyük işler yapmış gibi uyuyordu.

O günden sonra evin içinde yabancı kadın çalışmaya başladı. Çocuk uyuduğu için gürültü edilmiyordu. herkes bu çocuğa hizmet ediyordu. Annem bir hafta yatakta kaldı. Çocuk yanındaydı. Uyandıkça, ağladıkça ona bakıyor, memesini emziriyordu.

Aradan zaman geçtikten sonra hatırlıyor ve anlıyorum. Birkaç defa odaya girince Besime teyze anneme kaş göz işareti yapmış, o da bana:

— Gel, bak kardeşin Yaşar'a, demişti.

Ben, çocuğun yeni açılmış, mavimsi ve dumanlı gözlerine bakarken o belki istemeyerek elini omuzuma koymuştu.

İhsan Bey de gelir gelmez çocuğu soruyor, onu görmeden yemek yemiyor, ama bir aralık bana da soruyordu:

— Kardeşini seviyorsun, değil mi Cahit?

Aradan günler geçti, annem yataktan çıktı, yavaş yavaş eskisi gibi çalışmaya başladı.

Yaşar'ı kucağına alıp yüzüne baka baka emzirirken ben annemi gittikçe benden uzaklaşan, yabancılaşan bir kadın olarak görüyordum.

Sonra benim hayatımda bir değişiklik oldu. Besime teyze beni kasabadaki iki okuldan bize en yakın olanına yolladı. Beni bir sabah İhsan Bey götürdü okula, kaydımı yaptırdı. Çanta, defter, kalem gibi ne lâzımsa aldılar. Üstelik beyaz yakalı siyah satenden bir önlük diktirdi. Yağmurda giymem için üstüme bir üstlük, ayağıma da bir bot alındı.

Besime teyzenin odasının bir köşesinde artık benim için yer ayrılmıştı. Küçücük bir masanın üzerinde defterlerim duruyordu.

Okuldan başka çocuklara katılarak geliyordum. Besime teyze komşu çocuklarına tembih etmişti. Yalnız sabahları işine giderken beni İhsan Bey götürüyordu.

Okul benim hoşuma gitti. Yalnız daha ilk günlerden öğretmenle aramda bir garip konuşma oldu. Bana:

— Kızım, senin adın ne? dedi.

— Cahit, dedim.

— Cahide değil mi? dedi.

— Hayır, Cahit, dedim.

— Ama Cahit erkek adı.

— Benim erkek çocuk olarak doğmamı istemişler. Adımı hazırlamışlar, ama kız olarak doğmuşum, sonradan değiştirmemişler.

— Anlaşıldı. Hem bazı adlar hem kızlarda, hem oğlanlarda kullanılır. Cevdet, Cemal, Deniz filân...

O gün evdeki elbisesiyle gelmiş, çorapları yamalı, saçları perişan bir kız daha vardı sınıfta. Onu mavi gözlerinden ta-

nıdım. Benim yaşımda olduğu için bu Sabihacık, teyzem Necibe Hanımın kızı da okula başlamıştı.

Bazı kediler vardır, sizi gözlerine kestirirler, bu adamda ekmek var deyip peşinize takılırlar, işte Sabiha da benim için öyle oldu. Beni unutmuştu bile ama Besime teyzenin harçlık olarak verdiği paradan okul kooperatifinden çikolata alıp yarısını ona verdiğim zaman bir daha peşimi bırakmadı.

Besime teyzeye bunu söylediğim zaman:

— Eh, olur ya, dedi. Teyzenin kızı.

— Ama, dedim. Ne önlüğü var, ne çantası. Mahalleden kâğıt almışlar, okuldan yemek yiyor. Ona okul önlük alacakmış.

— Olabilir kızım. Sen böyle boyundan büyük işlere karışma.

— Tabiî karışmam teyze, dedim. Ama onun aylığı var.

— Nereden aylığı oluyor?

— Teyzemin kocası Kadri Beyden hem teyzeme, hem o iki kızına maaş bağlanmış.

Besime teyze bunu anneme anlattı. O da:

— Ne diyeyim teyze, dedi. Başlarını sokacak evleri var. Pekâlâ geçinebilirler. O dercede yoksul insanlar değiller ki.

Annem evlendikten, hele doğurduktan sonra bir kere bile gelip aramamışlardı. Zaten annem de onlara dargındı. Bir lokma ekmeği başımıza kaktıklarını unutmazdı.

Okul benim hayatımda, dediğim gibi bir yol dönemeci oldu. Elimden gelse alfabeyi yiyecektim. Gelir gelmez oturup çalışıyor, ödevimi isteyerek ve dikkatle yapıyordum. Besime teyze bana seslenirdi:

— Cahit, kahvaltı et de sonra çalışırsın.

Birkaç gün içinde yolları öğrendim. Sabahleyin Besime teyzemin elini öptükten sonra hazırlanıp kapıya çıkıyordum. Okula giden kızlar geçerken onlara katılıyordum. Akşamları da beraber geliyorduk.

Bazen ben çalışırken İhsan Bey de gelip yanıma oturuyor, dersimi yazmama bakıyor ve bana bazen soruyordu:

— Cahit, büyüyünce sen ne olacaksın?

— Bilmem, dedim. Belki öğretmen olurum.

– 5 –

O yıl, daha çocuklar harfleri birbirine çatamazken ben işi gazete okuyacak kadar ilerletmiştim. Besime teyze buna çok seviniyordu. Babam gittikten sonra bana:

— Aç bakalım Cahit, şu gazetede neler var? diyordu.

Annem benimle pek ilgili değildi. Yalnız misafir gelenler sorarsa:

— Sınıfını geçti, eh, fena değil, diyordu.

Bana pek bakan yoktu. Besime teyze romatizmalıydı. Annem çocuğu ile meşgul oluyordu. Kendi işimi kendim görüyordum.

Kasabaya genç ve yeni bir belediye hekimi gelmişti. İhsan Bey bir pazar günü onu getirerek teyzenin romatizmaları için bakmasını istemişti. Adam bazı yemek perhizleri, sürülmek için bazı ruhlar ve yutulacak haplar verdi. Bunlar kısa zamanda Besime Hanıma iyi geldi. Yine dizleri ağrıyodu, ama sabahları duyduğu bu tutukluk biraz gezdikten sonra azalıyordu.

İşte, benim ikinci sınıfı bitirip üçe geçtiğim ve Yaşar'ın da iki buçuk yaşında olduğu bir sırada İhsan Beyin İstan-

bul'a tayini işi çıktı. Gerçi tahsili tam değildi ama annemle evlendikten sonra daha başka bir adam olmuş, kıyafeti, titizliği yüzünden dikkati üstüne çekmişti. Hesap işlerinde çok kuvvetli olduğu için onu özel bir şirket İstanbul'daki bürosuna muhasebeci olarak alacak ve rüyasında bile görmediği bir aylık verecekti.

İki bin lira bile alamayan İhsan Beye hem altı bin lira maaş, hem de lojman verilecekti. Besime teyze:

— Ben sizi bağlıyamam, dedi. İstikbalinize de engel olamam. İşi sağlam tutup gidin.

Annem Besime teyzeden hem analık, hem iyilik görmüştü. Ayrılmak istemiyordu. Fakat İhsan Beyin de zorlamalarıyla gitmeye karar verdiler.

Bana sorulduğu zaman:

— Ben teyzemle kalacağım, dedim. Sizin oğlunuz var, beni ne diye peşinize takıyorsunuz.

Besime Hanımın işaretiyle annem:

— Cahit, senin yerin başka, kardeşinin yeri başka, dedi.

Ama bir gün, işte üçü çekilip gittiler. Biz de Besime teyze ile alt kata indik. Oraya kapı ve mutfak yakındı. Ben erkenden kalkıyor, kahvaltıyı hazırlıyor, gerekirse çarşıdan Besime teyzenin istediklerini alıyor, sonra elini öpüp okula gidiyordum.

Okul pek uzak olmadığı için gündüz yemekleri için eve geliyordum. Öğretmenden bunun için izin almıştım. Bana sebebini sorduğu zaman:

— Teyzem hem ihtiyar, hastalıklı, hem de yalnız, diyordum.

Annemden iki haftada bir mektup gelirdi. Bazısında benim adım hiç yazılmaz, bazısında da sadece "Cahit ne yapıyor" diye sorulurdu. Ama Yaşar'ın neler yaptığı, hangi ke-

limeleri söylediği, hangi aşılarını yaptırdıkları üşenmeden yazılıyordu.

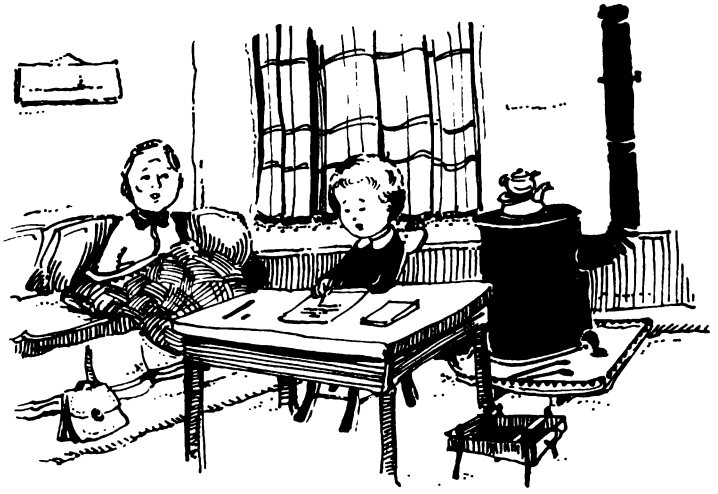
Cevapları ben yazardım. Besime teyze söyleyip bana yazdırırdı. En sonunda da "Cahit ellerinizden öper" yazılırdı.

Dördüncü sınıfa geçtiğim zaman teyze bana bir hediye almak istedi. Ne istersem alacaktı. Ben:

— Bir şey istemem teyzeciğim, dedim. Ama ille bir şey alalım diyorsan bir televizyon al. Akşamları seyrederiz, sen bir yere çıkmıyorsun.

Besime teyze beni istiyor diye televizyonu aldı ama daha iki gün geçmeden söylenmeye başladı:

— Cahit, iyi ki istedin kızım. Televizyon dünyayı ayağımıza getiriyor.

Besime teyzenin mektuplarını Cahit yazıyordu.

Yemek yiyorduk, derslerimi yapıyordum, sonra Besime teyzeyle yanyana oturup televziyon seyrediyorduk. Bazen komşular da gelirdi.

Beşinci sınıfa geçtiğim zaman epeyce boylu, ama zayıf bir kızdım. Besime Hanım hiçbir masrafı esirgemediği için iyi geçiniyordum. Derslerime gelince benden daha çalışkan kimse yoktu. Zavallı Sabiha ikinci sınıfa geçmiş, orada bir sene kalmış, üçe geçmişti. Ablası daha on yedi yaşına gelir gelmez kasabadan birisiyle onu evlendirmişlerdi.

Bir gün Necibe teyzem okula geldi. Sabiha Hanımın durumunu öğrenmek istiyor, müdürle konuşuyordu. Benim Sabiha'nın teyzezadesi olduğumu, çok iyi çalıştığımı söylemişler. Şaşırmış. Müdürün odasına girdim. Elini öptüm, kaşlarını çatarak bana baktı.

— Sen kimsin ayol, dedi.

— Ben Cahidim, dedim.

— Cahit mi? Nezihenin kızı mı?

— Evet.

— Demek okuyorsun ha? Çok şey.

İşte hepsi bu. Ben beşinci sınıftayken artık Sabiha okula gönderilmiyordu. O evde çocuklardan şikâyetim olmamıştı. Efendibaba da aksi bir adamdı, ama ara sıra başımı okşardı.

Beşinci sınıftayken beni bir üzüntü aldı. İlk okulu bitirdikten sonra kız öğretmen okuluna gitmek istiyordum. Bazen dalar, düşünürdüm. Bir gün teyzem bana sordu:

— Sende bir hâl var Cahit, çok düşünüyorsun.

— Evet teyzeciğim, dedim. Öğretmenlikten vazgeçsem bile kasabada kız orta okulu yok.

— Muhakkak okumak istiyorsun, öyle mi?

— Evet.

Besime teyze biraz düşündükten sonra:

— Cahit, dedi. Benim Fatih'te, babadan kalma bir evim var. İçinde fakir bir karı koca oturuyor. Üç katlı ev. Eşyası da ev gibi eski ama değiştirmeye kıyamam. İstersen İstanbul'a gideriz, orada otururuz, beğendiğin okula gidersin.

— Teyzeciğim, dedim. Siz bu kasabaya alışıksınız. Benim için yerinizden, yurdunuzdan olmayınız.

— Benim asıl yerim İstanbul'dur, Cahit. Ben bu kasabaya kocamın hatırı için geldim. Ne de olsa burası tenha bir kasaba. Her aradığını bulamazsın. Sonra öyle adamakıllı hekimde yok. İstanbul'da daha iyi bakılırım. Şu son yıllarımda doğduğum şehirde otursam daha iyi olmaz mı?

— Siz bilirsiniz teyzeciğim. Ben daha ziyade sizin bakılmanız için isterim İstanbul'u.

— Senin ne dikkatli çocuk olduğunu biliyorum.

O ders yılının sonuna doğru Besime teyze evin kapısına bir kâğıt yapıştırdı. "Kiralık hane" diye.

Birkaç gün sonra bir karı koca geldi. Bunlar bir şehirden gelmiş öğretmen ailesiymiş.

Erkek:

— Ha öğretmenlik, ha askerlik, diyordu. Bugün burada, yarın başka yerde. Ama siz bu evin neresini kiraya veriyorsunuz. Oturuyorsunuz içinde?

Besime teyze:

— Bana bakınız oğlum, dedi. Ben evimi böyle gördüğünüz gibi, bütün eşyasıyla hemen vereceğim. Boş kalmasın diye kiracı bekliyorum. Eğer açıkta kaldınızsa hemen buyurun, üç tane oda var. Birkaç gün içinde biz çıkıp gideriz.

Karı koca öğretmenler şaşmışlardı. Bir yatak dengi ile

gelmişler. Hacının işlettiği otelde kalıyorlarmış.

Besime teyze pek önem verdiği eşyayı odalardan birisine kapattı. Televizyonla çamaşırları ve giyip çıkarılacak eşyayı aldı.

Atkısını, ilâç kutusunu da unutmadı. Kapıya bir taksi getirtti. Öğretmenlere:

— Varın güle güle oturun, dedi.

Şoför sordu:

— Hanım teyze, ne tarafa gideceğiz.

Besime teyze:

— Fatih'e, dedi.

Şoför afalladı:

— Alay mı ediyorsun hanım teyze, dedi. Fatih'in nerede olduğunu biliyor musun sen?

— Bana bak şoför efendi, sen beni cahil bir kasabalı mı sanıyorsun? Ben seni suya götürür de susuz getiririm. Çek bakayım.

— Şey, hanım teyze, hani gideceğimiz yol şu tepenin ardı değil de.

— Sen sağ selâmet götür bizi, üst tarafına kulak asma.

Besime teyze bir telgraf çekmişti. "İkinci katı temizle, geliyorum" diye. Araba hava karardığı zaman Fatihte, büyük bir cadde üstündeki üç katlı evin kapısına dayandı. Besime teyze akıllı bir kadındı. Şoföre:

— Ali Efendi, sen ne olur ne olmaz, bekle, dedi.

Bastonuna dayanarak kapıyı çaldı. Çal, çal cevap yok. Neden sonra kapı açıldı, bir baş, bir baş daha, arkasından bir baş daha. İçerisi kadınlı erkekli ve çocuklu adam dolu.

Besime teyze sakallı adamı tanıdı ve:

— Baksana bana Recai, dedi. Kim bunlar?

Adam dili dolaşarak:

— Şey, dedi. Misafir.

Öteden bir kadın:

— Delinin zoruna bak, dedi. Ne misafiri. Biz konturatlı kiracayız. İki yıldan beri buradayız.

Adam şaşırmıştı. Dili dolaşarak:

— Evin bakımı için bir iki odayı kiralamaya mecbur oldum, dedi.

— Sen bekçi misin, mal sahibi mi? Seni öküz seni. Senelerden beri barındığın yetmiyor mu? Üstelik eşyamı da mahvettirdin. Evi boşalt ve sen de defol git. Ben sana yapacağımı bilirim.

Besime teyze arabaya dönüp:

— Çek Sirkeci'ye, dedi. Bu akşamlık bir otel bulalım.

– 6 –

İstanbul'a gelmemiz işte böyle olaylı geçmişti. Ben on iki yaşımın içindeydim ve ilkokulu bitirmiştim.

Besime teyze İstanbul'a gelince memleketine kavuşmanın sevinci içinde âdeta gençleşti. Şoförü savdıktan sonra oteldeki odada bir uyku çektik. Ertesi gün bir lokantaya gidip karnımızı doyurduktan sonra bir komisyoncuya uğradık. Biz; bir taksiye koydu, elindeki adreslere gittik. Nişantaşında bir apartmanın ikinci katında küçük bir daire tuttuk.

İş bununla bitmiyordu. Öğleden sonra çarşı pazar dolaşıp ev eşyası aldık. Bu yeniden bir ev döşemesi işi bir hafta sürdü. Yorgunluktan bitmiştik ama artık yepyeni döşenmiş bir apartman dairesindeydik.

İsanbul'dan dört yaşımda ayrılmıştım. Aklım bir şeye ermiyordu o zaman. Fakat şimdi uyanık ve yetişmek üzere olan bir kızdım.

Besime teyze İstanbul'a geleceğimizi ve mektup yazmamalarını bildirmişti. Bir gün bir taksiye atlayıp Taksim'deki adrese gittik. Kapıyı genç bir hizmetçi açtı. Bizi karşılayan annem Nezihe Hanım, büsbütün başka bir kadındı. Adamakıllı toplanmış, biraz yaşlanmış ama güzelliğinden bir şey kaybetmemişti.

Üç yıldan fazladır görüşmemiştik ama bana şöyle bir yan gözle bakıp:

— Bu, bu kadar büyüdü mü? diye söylendi.

Ne garip, bu kadın beni dünyaya getirmişti. Ama bir yabancı kadın kadar ilgisi yoktu benimle. Benim de içimden onun boynuna sarılmak gelmiyordu. Yaşar, koca çocuk olmuştu. Neredeyse okula gidecekti.

Biraz oturduktan sonra döndük. Besime Hanım bana:

— Annenin elini olsun öpmeliydin Cahit, dedi.

— Hangi annemin teyzeciğim, dedim. Bunca yıl görüşmedikten sonra benim yüzüme bile bakmadığını gördünüz.

— Ne olsa annendir kızım. İç yüzünü bilemezsin.

— Olabilir efendim. Ben suçluyum.

Besime teyze de benim suçlu olduğuma inanmıyordu. Okulların açılmasına pek az bir zaman kalmıştı. Bir gün bana:

— Cahit, dedi. Seni kendime evlât edineyim, ister misin?

Böyle bir şeyi ilk defa işitiyordum. Yüzüme bakarken o:

— Bak kızım, dedi. Evlât edinirsem nem var, nem yok sana kalır.

Başımı salladım:

— Ben kimseden para pul beklemiyorum teyzeciğim.

— Bilirim kızım. Ama yarın öbür gün yatar kalırım. Kim bakacak bana:

— Ben.

— Ömrüne bereket ama her şey para ile, varlıkla olur kızım. Sen benden istemiyorsun, ben senden istiyorum. Düşün kızım, epeyce bir gelirin olacak. İstediklerini yapabileceksin. Varlık güçlülüktür. İhsan benim varisimdir, ama o bugüne kadar parayı kötü yollarda kullandı. İçki, kumar oynadı. Nem var nem yok onun eline geçerse artık işe güce bakmaz, üçü de sefil olurlar. Hâlbuki her şeyimi sana verirsem, sen yeteri kadar anana, kardeşine ve üvey babana bakarsın.

— Sen bilirsin teyze. İstediğin gibi yap.

Kira ile tuttuğumuz apartman dairesinin karşısında genç bir adam vardı. 23, 24 yaşlarındaydı. Teyzem onun hayli yaşlı olan annesiyle görüşüyordu. Gelişimizden birkaç gün sonra kapıcıdan bu genç çocuğun avukat olduğunu öğrenmiş ve onu bizim daireye çağırmıştı.

Fatih'teki evin boşaltılmasını ona havale ediyordu. Genç avukat:

— Teyzeciğim, dedi. Ben tanınmış bir avukatın yanında çalışıyorum. Daha tek başıma iş almadım.

— Ya, öyle mi? Affedersin.

Fakat iki gün sonra Ekrem adındaki avukat gelmiş ve:

— Ben yanında çalıştığım avukata danıştım teyzeciğim, dedi. Bana vekâlet verirseniz bu işi üzerime alacağım.

Teyze, Ekrem Beye vekâlet verdi. Ekrem Bey de hemen işe başladı. Üç ay içinde üç katlı ev boşalmıştı. Bir gün bize

tekrar gelip:

— Teyzeciğim, dedi. Eviniz eski yapı. Tavanları gayet yüksek. Odalar alabildiğine geniş tutulmuş, sonra yanında bir de arsası var. Bizim dava işlerini yürüttüğümüz bir mimar var. İsterseniz sizinle temas ettirelim. Bir defa baksın, size dört beş daire verebilir.

Teyze:

— Oğlum, dedi. Bu zamanda insanları aldatanlar çok. Birisine elini ver kolunu alamazsın.

— Teyze, bu hâliyle o evin size bir yararı yok. Nasıl olsa bir gün bir müteahhide vereceksiniz. Bizim mimar bey gidip görmüş. Size açık söylüyorum: Sizi kandırabilirsem bu işte benim de menfaatim var.

Teyze alay eder gibi:

— Demek beni kandıracaksın yavrum, dedi.

— Hayır, razı edersem demek istedim. Hiçbir masrafa karışmadan size beş altı daire verse bugün ayda on bin lira kadar bir aylık geliriniz olur. Konuşmakta fayda vardır.

— Ekrem Bey oğlum, sana ne verecek?

— Bana on senede ödenmek üzere küçük bir daire verecek.

Sen şunu bir gün getir bana. Bir yüzünü göreyim.

Ekrem Bey mimarı getirmişti. Besime teyzenin hiç aklında yokken başına bu iş çıkmış, beş daire karşılığında evini vermişti, ama bir de şart koştu:

— Şu çocuğa da bir daire vermelisiniz.

— Hangi çocuğa hanımefendi?

— Ekrem Bey oğluma.

— Maliyet fiatına uzun vade ile bir daire vereceğim ona.

— Hayır, altı daire üzerinden konuşalım.

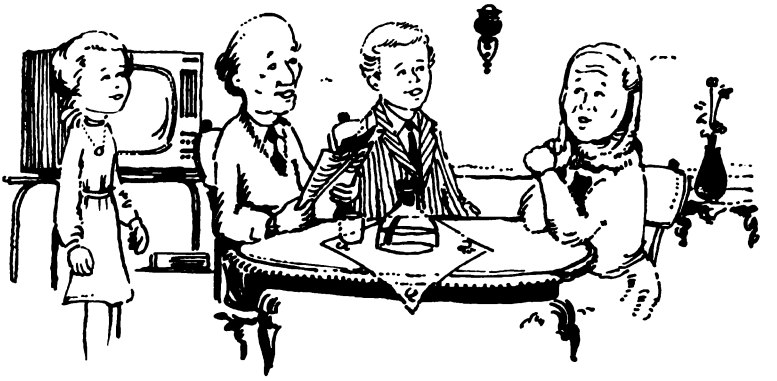
— Verememem.

— Eh ben de verene veririm.

İş bozuluyordu. Ekrem Bey bir daire almaktan vazgeçti ama Besime teyze inatçı bir kadındı. Altı daire üzerinden anlaşma yaptı. Hem de kendisine teklif edilen dairelerin plânlarını iyice inceledi. Öyle ince noktalarına el atıyordu ki, anlaşmayı öyle dikkatle okuyordu ki, kasabada şoföre söylediği gibi böyle kurnaz adamları suya götürür ve su içirmeden getirirdi.

Anlaşma yapıldı. Besime teyze:

— Oğlum, Ekrem Bey, dedi. Dairenin biri senin olacak. Sözüm söz. Ben beşe razıyım, senin için altıya çıktım. Şimdi benim de bir şartım var. Bütün avukatlık işlerimi üzerine alacaksın. Para vermem ha. Daha ne verecektim, koca bir daire alıyorsun. Ama işler yüzünden ortaya çıkacak masrafları öderim.

Besime teyze daireye karşılığı eski evini bir müteahhide verdi.

Teyze beni evlât edinmenin bütün işlerini de Ekrem Beye havale etti. Bir gün daireye annem Nezihe Hanım geldi. Kapıyı ben açtım. Annem yüzüme bile bakmadı. Yanında Yaşar vardı. İçeriden Besime Hanım:

— Cahit, kim geldi kızım, diye seslendi.

Ben de:

— Nezihe Hanımefendi geldiler efendim, diye cevap verdim.

Ana kız birbirimize bakındık.

Nezihe Hanım salona girdi. Yep yeni eşyaya garip garip baktı. Sonra Besime teyzenin verdiği emirle kahve pişirip getirdiğim zaman:

— Size evlât olmayı bu istedi değil mi? diye sordu.

— Hayır Nezihe Hanım, o istemedi, ben teklif ettim.

— Neniz varsa ona sahip olacak değil mi?

— Evet. Ben böyle istiyorum.

— Yüzünüze gülüp bunu size o yaptırmıştır.

— Cahit her zaman benim yüzüme güler. Ben evlât hasreti çekiyorum. Belki öz evlâdım olsaydı, Cahit kadar hayırlı olamazdı.

— Kendi öz anasına biraz önce nasıl muamele ettiğini duydunuz.

— Duydum kızım. Ama buraya gelen onun öz anası mıydı? Yoksa Nezihe Hanım efendi mi? Ana olarak arayıp sorduğunuz var mı kızım?

Besime teyzenin nazik muamelesini çok iyi bile annem yavaş yavaş ağlamaya başladı. Önce:

— Ben evlât edinmenize razı değilim, dedi.

Daha sonra Besime teyze:

— Ben de bir daha sizlere başvuracak değilim, dedi. Bu medeni bir haktır. Arayıp sormuyorsunuz. Gerekirse babasının oturduğu apartmandakileri de mahkemeye getirtir, hakimin karşısına dikerim. Hiçbir şey yapamasam her şeyimi kendisine satış suretiyle bağışlarım.

Annem bir hayli ağladıktan sonra:

— Hakkınız var, dedi. Cahit'in dünyaya gelmesine ben sebep oldum. Ama o da bana bir kere bile anne, demedi.

Kendimi tutamadım:

— Ben sizin kızınız değilim, dedim. Ben başınızın belâsıyım. Karnınızın ağrısıyım. Ömrünüzün törpüsüyüm. Ne zaman anne diye seslendimse bana bu cevabı verdiniz.

Annem kıpkırmızı olmuştu. Ben:

— Yaşar'ı kucağınıza alıp emzirirken yüzünüzde beliren memnuniyete şaşmıştım, dedim. Canınızı verecek gibiydiniz. Çocuk kanınızı emse yine hoşunuza gidecekti. Elbette, analık bu. Dünyaya getirdiğiniz gibi onu koruyacak, besleyecek, büyüteceksiniz. Ama sizin bir damla sütünüz benim boğazımdan geçmemiştir.

Nezihe Hanım mendilini burnuna tutarak:

— Sütüm kederden çekilmişti, dedi.

— Peki, fakat koynunuza, kucağınıza ne oldu. Bir gün bile kollarınızın bana sarıldığını bilmiyorum. Ana kucağının tadını ben tatmadım. Bana vermediğiniz şeylerin hasretini çektim bu yaşa kadar. Dondum, içim katıldı.

Nezihe Hanım birden ayağa kalktı:

— Cahit, dedi. Ben senin ananım. Beni yaralama böyle.

— Ben kendi yoksunluklarımı, kendi ıstırabımı anlatıyorum, dedim. Benim ne anam var, ne de babam. Ben doğar doğmaz erkek olmadı diye, kirli bir paçavra gbi hizmetçilerin merhametine verilmiş bir zavallıyım.

– 7 –

Besime teyzenin manevî evlâdı oldum. Soyadımı bile değiştirerek Besime teyzeninkini aldım. Adım artık Cahit Altınbaş değil, Cahit Eren olmuştu.

On iki yaşın kızlar üzerindeki belirtileri bende de başlamıştı. Yüzüme renk, gözlerime parlaklık, üzerime bir genç kızlık hâli geliyordu. Besime teyze çok özeniyordu bana.

Fatih'teki ev kıştan evvel yıkılmış, yeni bir apartmanın temelleri atılmıştı. İlkbaharda yapı işleri başlayacaktı. Şimdiden oraya kurulan barakaya yapı malzemesi yığılıyor, orada bir bekçi oturuyordu.

Besime teyze avukat Ekrem Beye büyük yetkili bir vekâlet vermişti. Havalar biraz hızını alıp yaz alâmetleri belirmeye başladığı zaman:

— Oğlum, dedi. Kasabaya git. Hanı ve kahveyi işleten Hacı ile konuş. Öyle pek gevşek davranma. O adamın âdetidir, daima yanar yakılır, ama hınzır gibi para kazanır.

Genç bir avukat için bundan âlâ iş mi olur? Hemen atlayıp gitmişti. Annesi Cevher Hanımla teyzem çok görüşüyordu. Hemen her gün ya onu bizde bulurdum, ya kapının topuzuna iliştirilmiş bir pusulayı: "Cahit ben karşıdayım."

Ne yapsın kadın, yalnız sıkılıyordu. Komşumuz da bir ana bir oğul. Üstelik teyzeyi faydalı, bir komşu sayıyorlardı. Hakikaten de iyilikseven bir kadındı. Bu zamanda on, onbeş bin liralık hizmete karşılık koca bir daireyi kim verirdi adama.

Ayrı bir odam vardı. Ayrı kitaplığım vardı. Bazen okuldan dönerken büyük kütüphanelere uğruyor, ansiklopedi ve lûgat niteliğinde olan kitaplardan alıyordum.

Yanımda daima para bulunuyordu. Teyze böyle yeni

alınmış bir kitap görünce:

— Kaç para verdinse çekmeceden al, parasız çıkma sokağa diyordu.

Kimsesiz iki insan gibiydik. Birbirimize sokuluyorduk, hâlbuki aramızda hiçbir kan hısımlığı yoktu. İlk gördüğüm zaman yadırgadığım yüzü, bana sevimli ve cana yakın geliyordu.

Daima ilerisini düşünen bir kadındı. Benim kulağımı dolduruyor, beni bazı acıklı sahnelere hazırlıyordu:

— Bak Cahit'ciğim, ben ömrümün sonuna gelmiş bir kadınım. Bir gün beklenmedik bir anda ölüveririm. Sakın telâşlanma. Fazla da üzülme. Üvey babana haber verirsin.

— Durup dururken neşemizi kaçırma teyze. Bir felâket gelirse habersiz gelir. Dur bakalım, daha gülüp oynayacağımız vaktimiz var.

Şimdi, hâlâ kendisini pek iyi hissetmediği gecelerde "Ölüverirsem korkma sakın, hemen koş İhsan babana haber ver," diyordu. Ben "Ölmenin sırası mı? Moralimi bozmasana" diyordum. Onun uyumasını bekliyordum.

Besime teyzeyi hayata bağlayacak bir şey kalmamıştı. Romatizmaları, damar sertliği yüzünden perhizdeydi. İstediğini yiyemezdi. Ayakları ağrıyordu, yorgunluktan çekinmesi lâzımdı, gezemiyordu. Çok yaşlandığı için giyim kuşam zevki kalmamıştı. Parası vardı ama harcıyacak alanı yoktu.

Şimdi bu durumda ve yapayalnız olan bir kadını düşününüz. Eli şakağında, hayatını düşünürken kapı açılıyor, içeriye on üç yaşında kadar bir kız giriyor ve koşup ona sarılıyor:

— Nasılsın canım benim, seni yalnız bıraktığım için oku-

lu sevmiyorum. Bir yerime zaman zaman sancı girmiş gibi aklıma geliyorsun.

İşte o zaman kadıncağız yalnız olmadığını duyuyor, hayata, yeşilliklere, manzaralara, renge ve ışıklara sarılır gibi bana sarılıyor, sanki benim gençliğimden onun ömrüne zamanlar ekleniyordu.

Bir pazar günü annemle İhsan Bey geldiler. Ben odamda ders çalışıyordum. Bir aralık şu konuşmayı duydum:

— Bu deli kız seni üzüyor mu teyze?

— Nezihe, benim için hayat ondan ibaret. Onu görmek, onunla konuşmak için yaşamak istiyorum. Çok, çok hakikatli, cevherli bir kız. Ne yazıkki onu ihmal etmiş, onun güçlerinden faydalanmayı bilmemişsin. Bir gün onun sevgisini arar, ondan güç almak istersen mutlu olursun kızım.

Yine o günkü konuşmalardan kulağıma çalındığına göre İhsan Beyin işi o kadar iyi değil. Şirketin hissedarları arasında anlaşmazlıklar var ve üvey babam korkunç bir hakikatı ortaya atıyor:

— Teyze okumalıymışım. Yaşadıkça insan kendi hatasını anlıyor. Bilgisizliğim sırıtıyor. Artık sayıları toplayıp yekûn almanın modası geçti. Senin iki saatte yapamadığın hesabı makine şıpşak çıkartıyor. Meğer tahsil insanın zekâ ve yeteneklerini artırırmış.

İhsan Bey artık muhasebeci değil, üçüncü, dördüncü derecede bir memurmuş. Gerçi parasını veriyorlarmış ama beş yıllık mukavele sona erince tekrar kendisine iş vereceği kimseler sözlerinde duramayacak gibi imişler. Daha ucuz bir apartmana çıkmaları önerilmiş. Yine Taksim'de ama ikinci derecede bir caddede ve bodrum katında bir daireye taşınmışlar. Artık insanlara tepeden bakmıyorlarmış, kaldırımla bir camlardan insanların ayaklarını görüyorlarmış.

-8-

Aramızda altmış yıl kadar bir yaş farkı olmasına rağmen Besime teyze bana bir akran, bir arkadaş muamelesi ediyor.

Bazen ben soruyorum:

— Teyze, beğenmediğin, bir davranışım varsa kuzum söyle.

Yüzümü okşuyor:

— Ne diyeyim yavrum, diyor. Aklı başında bir kızsın. Bakıyorum, gayet iyi çalışıyorsun, mevsimsiz taşkınlıkların, arkadaşlarına uyarak endişe verecek gezmelerin, takıntıların yok.

Yetişmekte olan bir genç kızın kendi kendine öğrendiği ve çoğu zaman korktuğu vücuduna ait olayları bana Besime teyze yavaş yavaş ve beni utandırmadan anlatıyordu. Bu arada:

— Kızlar böyle, diyordu. Erkek çocuklara gelince, onların çoğu zaman gırtlaklarında bir çıkıntı belirir, sesleri kalınlaşır, yine çoğu zaman boya çekip zayıflarlar. Bu devre oğlanlar için çok tehlikelidir. Kendi hayat cevherlerini kötü alışkanlıklarla hesapsız olarak harcarlar. İçlerinde kansızlığa uğrayan ve verem olan görülür. Kızlar vücutlarını olduğu gibi, örslenmeden muhafaza zorundardırlar. Ama oğlanlarda böyle bir tasa yoktur. Onları kontrol çok güçtür.

Besime teyzenin anlattıkları bilmediğim şeyler değildi ama bana yine çok faydalı oluyordu. Kendi bünyemdeki olaylardan bu gelişmelerden onun sayesinde korkmadım.

İşte böyle bir hayat içinde orta okulun ikinci ve sonra üçüncü sınıfına geçtim.

Orta okul bittiği zaman on dört yaşındaydım. Besime teyze gittikçe daha yorgun ve daha hastalıklı oluyordu.

Seksen yaşın üstüne çıkmış bir kadıncağızın sözlerinden sıkılacak değildim. Hep kendisini yatıştıracak gibi konuşuyordum.

Bu arada bir gün kasabadan bir mektup almıştık. İhsan Bey yazıyordu. İşinden ayrılmış. Kasabada daha ufak bir iş verilmiş kendisine. Oraya yetişmek için bize uğramadan gitmek zorunda kalmışlar.

Besime teyze kardeşinin oğlunun okumamış olmasının verdiği zararlar için:

— Çok yazık, dedi. Böyle yarım insanlar aileyi de sıkıntıya sokarlar. Yazık değil mi anana, yazık değil mi o oğlana.

Ben daha çok annemin İhsan Beyden olan oğlunu düşünüyordum. Okula yeni başlamıştı. Kasabada benim okuduğum okulda o da okuyacaktı demek. Ama Besime teyze:

— Ben İhsan'ın kasabada iş bulduğunu hiç zannetmiyorum, dedi. Kasabada ne iş var ki? Şimdi İhsan memuriyetinden de oldu. Hiç olmazsa giderken uğrasalardı durumlarını anlar, gerekirse yardım ederdik.

Bize yeniden mektup gelinceye kadar annemle üvey babamı ve Yaşar'ı düşünmemizde bir yarar yoktu.

Ben Nişantaşı Kız Lisesi'nin birinci sınıfına devama başladım. Sınıf epeyce kalabalıktı. Daha öğretmenlere ve arkadaşlarıma iyice alışamadığım sırada Temris adında bir kızla tanıştım.

Bu kızla neden uğraştım? Biraz sonra aklıma geldi. Annem bana değil ama Altınbaş ailesinden söz ederken Besime teyzeye Temrisle Bercis'ten söz etmişti. Bunlar babamın ağabeysi olan Sacit Beyin kızlarıydı.

Kızla arkadaşlığı ilerlettik. O aileye karşı annemle birlikte sefalet çektiğim için içimde bir hınç vardı.

Besime teyzeye anlatsam bana böyle şeylerle meşgul ol-

manın bir fayda sağlamayacağını anlatır ve kendimi belli etmememi isterdi. Ama ben içimdeki hıncı yenemiyordum. Bir gün:

— Temris, dedim. Senin amcan nerede çalışıyor?

— Dedemin yanında dedi.

— Deden tüccar mı?

— Evet, inşaat malzemesi satarlar. Çimento, demir, kum, tel, tahta, yapılarda ne kullanılırsa.

— Baban da beraber mi çalışıyor?

— Evet.

— Hep bir evde mi oturuyorsunuz?

— Aynı apartmanda ama biz başka dairedeyiz.

— Dedeniz Süleyman Bey nerede?

Temris şaşkınlıkla:

— Sen benim dedemin adını nereden biliyorsun? dedi.

— Senin deden benim de dedem, dedim. Ben Adil Beyin kızıyım.

Temris aptal aptal yüzüme bakıyordu. Kimbilir, belki o akşam evine gidince annesine okulda bir kız gördüğünü ve amcasının kızı olduğunu anlattığını söylemiştir.

Ben daha fazla onunla ilgili görünmüyordum. Aradan günler geçti. Bir gün okula kırk yaşından fazla, yüzü düzgün, kıyafeti çok güzel bir hanım geldi.

— Yavrum,dedi. Temris'e amcasının kızı olduğunu söylemişsin. Sen Nezihe'nin kızı mısın?

— Evet, dedim.

— Annen nerede?

— Kasabaya gitti.

Temris'in annesi Cahide: "Sen Nezihe'nin kızı mısın?" diye sordu.

— Sen kiminle oturuyorsun?

— Teyzemle.

— Teyzen Necibe Hanım mı?

— Hayır. Necibe Hanım kasab da.

— Teyze dediğin kim?

— Annemin yeni evlendiği İhsan Beyin teyzesi.

-9-

Besime Hanım, peşime takılmış yabancı bir kadınla apartmana geldiğimi görünce biraz şaşaladı. Fakat nazik ve terbiyeli bir kadındı.

Ben ona sarılıp öptüm ve:

— Beni bağışla teyceziğim, dedim. Belki doğru bulmazsın ama bu Hanım hem annem Nezihe Hanımın okul arkadaşı, hem de babam Adil Beyin kızkardeşi. Tabii benim de halam oluyor.

Besime Hanım epeyce şaşaladı. Mürşide Hanımın gözleri dolu doluydu.

— Hanımefendi, diyordu. Nezihe ailemize gelin geldiği zaman çok sevinmiştim. Çok zeki, o nisbette de güzel bir kızdı.

Ben halama kahve getirdim. Besime teyzenin yanına oturarak omuzlarına sarıldım. Mürşide Hanım içini çekiyordu:

— Sizi rahatsız etmeyeceğim hanımefendi. Cahit o kadar zeki, o kadar cana yakın, o kadar da güzel bir kız ki, ayrılamadım. Temris söyledi bana. İnanmamıştım. Adil ağabeyim güzel adamdır. Ama kızımız daha çok annesine çekmiş. Biz de bu yaşlardayken arkadaş olmuştuk.

Halam yavaş yavaş kendi aile hayatlarını anlatıyordu.

Duyduklarımız çok ilgi çekiciydi.

Teyzeme üzüm hoşafı getirdim. Küçük bir sehpanın üzerinde Mürşide Hanıma kahvaltı çıkarttım. Ben de yiyordum.

O kadar teklifsiz, o kadar içtenlikle davrandık ki, bir kaç defa Besime Hanımdan izin isteyerek beni öptü.

— Afifeyi tanıtayım size, dedi. O da aynı okulda, ama şubesi ayrı. Muhakkak hoşlanacaksınız. Cahit, Nezihe'ye çekmiş. O kadar zeki ve hassas Afife de babasına çok benzer. Hüseyin Bey, Cahit doğduktan sonra olaylara çok üzüldü. Fakat kaprisli adama söz tesir etmiyordu.

Ben bir iki gün sonra Afife ile tanıştım. Annesi beni tarif etmiş olacaktı ki gelip beni buldu, hemen boynuma sarıldı. Öpüştük. Temris'e hiç benzemiyordu. Muntazam vü-

cutlu, mütenasip, ölçüleri birbirine uygun. Konuşması da pek düzgündü. Sınıfında derecesi de çok iyi imiş. Temris onunla görüşmüyordu.

Cahit ertesi gün annesinden izin alan Afife'yi teyzesine getirdi. Kız hakikaten çok girgin, konuşkan ve canlıydı. Cahit'den daha çok serbest ve biraz da dik başlıydı. Hemen konuşmalarından karakteri anlaşılıyordu:

— Cahit, ne iyi bir teyzen var senin, diyordu. Bir istediğin olursa ona kabul ettirebilirsin. Başka kimse yok ki sana karışsın. Her kafadan bir ses çıkmaz burada.

Daha sonra bir gün, babasıyla beraber geldiler. Hüseyin Bey beni görmek istemiş. Anneme çok benzediğimi iddia ediyordu. Bir şirkete muhasebeci olarak girmiş. Bir gün de yolu biraz uzattık, Afife bana oturdukları apartmanı gösterdi.

Babamın nasıl bir adam olduğunu çok merak ediyordum. Fakat bir başka kadınla evlendiği veya evlendirildiği için onunla içten gelme bir ilgim yoktu.

-10-

Lisenin ikinci sınıfında ve on altı yaşıma girdiğim sırada hayatımın bütün yükünü üzerine alan Besime teyze günden güne eriyen ve yaşama gücü azalan bir ihtiyardı.

Birgün bana sormuştu:

— Benden sonra sen ne yapacaksın?

— Sorduğun şeye bak teyze, dedim. Ağlıyacağım, bunu bilmeyecek ne var?

— Biliyor musun Cahit, dedi. Seni bırakıp ölmek çok güç geliyor bana. İnan ki evlât sevgisini sende gördüm. Şöyle düşünüyorum da beni kırdığın bir sözünü hatırlamıyorum.

— Kimbilir neler yapmışımdır teyzeciğim ama üstünde durmamışsındır.

— Öyle değil kızım. Sen daima makul, daima dürüstsün.

— İnsan iyiler karşısında kendisini çekip çevirmek zorunda kalır.

— Şu yalnızlığın olmasa gözüm arkada kalmaz.

Biz bu havada iken bir sonbahar günü annemden uzun bir mektup geldi. Besime Hanıma şöyle yazıyordu:

— Sevgili teyzeciğim. Size üzüntü verecek bir mektup yazdığım için çok müteessirim. Ama başka çarem kalmadı. Buraya geldikten sonra İhsan Bey belli bir iş tutamadı. Sizin evinize yerleştik. Öğretmenler çıkıp gitmişlerdi. Birkaç bin lira tazminat almıştık, o da su gibi eridi. İhsan Bey eski işine devam için çok uğraştı. Fakat almadılar. Elindeki parayı kumarda arttırmaya kalktı.

Çok sıkıntılı günler geçirdim teyzeciğim. Aç kaldığımız oldu. Bir iki defa otele giderek para istedim. Tok gözlü ve sakin bir insan olarak düşündüğüm İhsan Bey çektiğimiz sefaletin sebebinin sizde olduğunu söylemeye başladı. Cahidi evlât edinmişsiniz varınızı yoğunuzu ona vermişsiniz, kendisini açıkta bırakmışsınız.

Hâlbuki okuldan kaçan, sizi dinlemeyen, içen, kumar oynayan kendisi. Parmaklarım iğne yaraları içinde kaldı. Dikiş diktim, örme ördüm geçinmek için elimden geleni yaptım. Ama İhsan Bey içki yüzünden hastalanıp yatınca bütün sorumluluğu üzerimde taşıyamayacağımı anladım.

Şimdi yatıyor. Evin içinde en küçük bir gürültü olduğunu istemiyor. Oğlunuz Yaşar kaçak bir çocuk gibi. Vardan yoktan ona birşeyler yedirip okula yolluyorum. Sonra sağdan soldan bir yiyecek parası bulmaya çalışıyorum. Benden tütün istiyor, içki istiyor. Biran önce ölmek istiyor.

Şimdi içeriden hastanın inilti ve karışık sesini duyuyorum:

— Nezihe, sigara bul bana.

Birazdan Yaşar gelecek, aç bir sokak kedisi gibi yüzüme bakarak yiyecek bir şeyler isteyecek. Sonra sessizce bir köşeye sinerek bekleyecek. Onu bir sanatçının yanına çırak olarak vermeyi düşünüyorum. Rahatlıkla okuyan çocuğun hayatını kendi elimle köreltmiş olacağım. Ama açlıktan mı öldüreyim.

.....

Annem daha buna benzer birçok sıkıntılı yazılarla mektubunu doldurmuştu. Besime teyze bu kadar uzun mektubu okuyamazdı. Ben okudum o dinledi, sonra:

— Zavallı anan, dedi. Çektiği sıkıntılar yetmedi sanki. Daha aklı başında bir adama varabilirdi. Kasabada en güzel kadın o idi.

Sonra beni postahaneye yolladı. Telgrafla para yollamam için.

Sonra hemen her saat başı üzüntü içinde sormaya başladı:

— Acaba annen parayı aldı mı?

Ben de düşünmeye başladım. Hakikaten annem çok güzel, hayli okumuş bir genç kız olduğu hâlde mutlu olamamıştı.

Besime teyzenin merakını ortadan kaldırmak için kasaba postahanesine telefon ettim. Postahaneden:

— Telgrafla gönderdiğiniz para Bayan Nezihe'ye verilmiştir, cevabını aldım.

Teyzem beni çağırdı, kolunu boynuma attı, beni kendisine doğru eğdi ve yüzümden öptü.

— Şu telefonu iyi ki aldırdın kızım. Bak nasıl işe yaradı.

Göz görmeyince gönül katlanır derler. Bir iki gün içinde annemin çektiği sıkıntıyı unutmuş gibiydi. Her gün Afife'yi okulda görüyordum. Kız pekâlâ başarılıydı. Yalnız Temris, ortayı bitirememiş, okuldan ayrılmıştı.

Bir pazar Mürşide yenge, teyzemi yoklamaya geldi. Biz evlerine hiç gitmemiştik. Sık sık dokundurur ve artık hep kendisi geldiği için sıkıldığını söylerdi. Teyzem:

— Kızım benim çıkacak hâlim mi var? diyordu. Maaşımı bile Ekrem alıyor.

Mürşide yenge birkaç defa Ekrem Beyi görmüştü. Hem teyzenin umumî vekili, hem de kapı karşı komşumuzdu. Mürşide Hanım bunda bir takım düşünceler çıkartıyordu. Teyzem onun anlamlı bakışları karşısında, benim yanımda:

— Ekrem iyi ve çalışkan bir genç, dedi. Ama düşündüğünüz gibi bir ilişki yok. Olsa Cahit benden saklamaz.

Mürşide yenge izin istedikten sonra bana sordu. Ben:

— Ekrem Beyle evlenmek aklıma bile gelmedi, dedim. Ben öyle şeyleri hiç düşünmem. Her şeyin sırası var. İki yıl sonra lise bitecek. İstiyorum ki bir başkasının eline bakmak zorunda kalmayayım. Yaşım elverişliyken bir meslek sahibi olur çıkarım.

Mürşide yenge:

— Biz meslek sahibi olmadık da ne oldu, dedi.

— Herkesin düşüncesine saygım var, dedim. Ama bakınız annemin elinde bir mesleği olsaydı bu sıkıntıları çekmezdi.

— Eninde sonunda evlenecek olduktan sonra...

— Size cevap vermemi inat saymayınız lütfen... Ben düşüncemi anlatıyorum. Meslek, bilgi ve silâha benzer. Ge-

rektiği zaman kullanılır. Annemin de elinde, öğretmenlik, hekimlik gibi bir marifeti olsaydı şimdi sıkıntı çekmezdi.

Mürşide Hanım yanıma geldi, bana sarıldı ve öptü:

— Hayranım sana Cahit, dedi. Seni kendi hâline bırakmakta teyze Hanım tamamıyla haklı.

-11-

Mürşide yenge bir de havadis getirmişti:

— Babamın hâli harap. Mağazada bir münakaşa çıkmış. Önce küçük ağabeyim Adil bomba gibi patlamış. "İkimizi de, damadını da on parasız kendine bağladın. Seninki babalık değil, zalimlik. Burada bir ırgattan farkımız yok, biz de ayrı ayrı aile sahibiyiz, para pul görmüyoruz. Burası senin köyün değil" demiş. Babam üstüne yürümüş. Ağabeyim bize geldi. Bir gece kaldı. Sonra çıkıp gitti. Ne olduğunu bilmiyoruz. Arkasından Sacit ağabeyim baş kaldırmış. Bu iş bir hafta önce olmuştu. Bercis liseyi bitirmişti. O Temris gibi lapacı ve tembel değil. Bir şirkete girdi. Yer yerinden oynadı. Şimdi babam mağazada tek başına çalışıyormuş. Bir muhasebeci aramış. Gelip kocamı çalıştığı yerde bulmuş. "Damadımsın, benim işlerimi bilirsin, aylıklı çalış" demiş. Hüseyin "Baba senin erkek evlâtların var, eğer bugüne kadar bir bakkalın yanında çalışsalardı, bakkal onlara birer dükkân açardı, onlar dururken ben senin yanında çalışamam," demiş.

Mürşide yengem çok heyecanlıydı:

— Düşününüz teyzeciğim, diyordu. O apartmanda asker ocağı gibi tencere kaynar. Süleyman Efendinin canı ne isterse o pişer. Ortaya gelir. Oğullar, gelinler, damat ve kız, sonra torunlar sıralanır. Beklerler ki önce o elini yemeye uzatsın. Aileyi başına toplayıp onları doyurmaktan çok hoşlanır. Ama şimdi iki oğul, damat, kız, üç torun, bir gelin yok

ortada. Yalnız Adil ağabeyimin ikinci karısı Selma kalmış. Gelin kayınpeder oturmuşlar sofraya. Adam hırsını bu perişan gelinden almaya kalkmış. "Şu hâle bak, demiş. Biriniz bir oğlan doğurup benim yüzümü güldürmediniz. Yedikleriniz gözünüze, dizinize dursun" demiş. Selma kalkmış sofradan. Arkasına bir şey almış, başını örtmüş, artık kendisini tutamamış: "Bana bak, demiş. Sen erkek evlât oldunda babana ne faydan dokundu? Sen Perşembe pazarında hamallık yaparken baban tarlada düşüp ölmüş. Bir kat lâcivert elbise, gümüş köstekli saatle kendini soylu bir aileden mi sayıyorsun. Sen benden evvelki gelinini kucağına çocuğunu verip bir hizmetçi gibi kovan adamsın. Allah senin soyunu kurutsun." Selma böyle demiş, akşam karanlığında çıkmış apartmandan.

Mürşide yenge anlatırken hırslanıyor, gözleri yaşarıyordu:

— Selma zengin aile kızı. Kalkmış gitmiş babasının evine. Adil ağabeyimin lise tahsili vardır. Yaşı hayli ilerlemiş ama gücü kuvveti yerinde. Selma'nın babası emeklidir. Birkundura mağazası açmıştı. Adil ağabeyimi buldurmuş:

— Oğlum, demiş. Ben hayli yaşlıyım. Emekli maaşım da var. Her zaman çalışamıyorum. Sen benim yerime mağazaya bak. Beraber otururuz, ayrıca bir muhasebeci aylığı alırsın.

Ağabeyim ne yapsın, boynu bükük. Ertesi gün işe başlamış. Dün Afife ile mağazaya gittim. Zavallı bu yaştan sonra kayınpeder yanında çalışıyor, ama Selma'nın babası görgülü insan.

Mürşide yenge giderken bir de kart adres bıraktı. Bu Selma Hanımın babasının mağazasının adresiydi.

Daha sonra ben Afife'den öğrendim. Süleyman Altınbaş dede mağazasında tek başına çalışıyormuş. Sacit amcam

da, babam Adil Bey de bir olup kendilerini bu yaşa kadar kaçak çalıştırdığı için dava açmışlar. Altınbaş Nalburiye mağazası bir haftadır kapalı imiş.

.....

Bir gün okuldan döndüğüm zaman Besime teyzeyi gözyaşları içinde gördüm. Kederini benden saklamaya lüzum görmedi. Yanında bulunan açılmış bir mektubu işaret etti.

Mektup benim adıma yazılmıştı. Annemin yazısını hemen tanıdım. Mektubun içini de bana yazmıştı.

"Cahit, diyordu, İhsan Bey vefat etti. Kış kıyamette şehirden bile hekim getirttim. Fakat son zamanlardaki içkiye düşkünlüğü karaciğerini iyice bozmuş. Aylardan beri yatıyordu. Nihayet öldü ve kurtuldu. Kurtuldu diyorum, çünkü ıstırap çekiyordu ve yaşadığı kadar da çekecekti. Hiçbir zevki kalmayan bir hayatı sürüp götürmek onun için ölümü beklemekten başka bir mana taşımıyordu. Kendisi de bunu biliyordu.

Son zamanlarda iki defa gönderdiğiniz para tamamen onun hastalığına sarfedildi. Asabını düzeltmeye, teselliye çok çalıştım. Hem hasta, hem yarı yarıya aklını bozmuş durumdaydı.

İşte böyle Cahit. Üvey babanı kaybettik. Çocukla yalnız kaldım kasabada. Zaten sinirli olmuştum. Oturamadım evde. Eşyayı yine bir odaya tıktım. Temizlettim. Bir subay ailesi taşındı. Ben de peşin kira olarak Efendibabamın yanına sığındım."

Besime teyze:

— Ben dururken Allah onu aldı, diyordu.

— Bu iş sıra ile, yaşla değil teyze, dedim.

— Ama seksen yedi yaşındayım kızım, dedi.

— İstersen daha yaşlı ol ama Allah'ın işine karışma.

Bu konuşma ile mektubun okunması kesilmişti. Teyzem bitkin bir hâlde arkasına yaslanmıştı:

— Annen neler yazmış daha, dedi. Ben hepsini okuyamadım. Beynimden vurulmuşa döndüm.

Annem mektubun ötesini şöyle yazmıştı:

— "Pek küçüktün, hatırlamazsın Cahit. Bir elimde eski bir bavul, kucağımda sen, bir sonbahar günü Efendibabamın kapısını çalmıştım. Bu defa karların buram buram yağdığı bir sırada, yanımda on yaşında bir oğlanla yine aynı kapının önündeydim.

Uzun zaman kapı açılmadı. Sonra istemeyerek kapı aralandı, tekrar yüzüme kapanacaktı. Sinirlendim: "Abla, yük olmaya gelmedim" dedim. İçeriye girdim tek odada soba yanıyor. Bu saç sobarda yanan çırpılar, o harap evi ısıtamıyor. Efendibabam hırka hırka üstüne giymiş, bir köşede oturuyor. Annem o beni dünyaya getiren kadın iki yıl önce vefat etmiş. Ablam babamla yalnız kalmış. Babam yarı bunak. Beni güçlükle tanıdı. Ablama durumu anlattım. Hâlâ aynı yokluğu çekiyorlar.

— Annem ölmüş, bir boğaz eksilmiş, dedim.

— O öldü, kurtuldu, dediler. Artık üşümez, karnı da acıkmaz. Ama yaşamak günden güne pahalılaşıyor. Saniye bir memurla evlendi. Arayıp sorduğu yok. Sabiha okuyamadı. Kısmeti de çıkmadı. Bu fakir evden kim kız alır.

Ablama kiradan aldığım paranın yarısını verdim. Yüzüme hem sevinç, hem de üzüntü ile baktı:

— Bizimle oturmayı mı düşünüyorsun Nezihe?

— Hayır, dedim. İstanbul'a yazacağım, oradan alacağım habere göre hareket edeceğim.

Sabiha yetişkin kız. Çeyizi yok, bir isteyen olsa artaya çıkacak kıyafeti yok. Eşya dersen senin cumbadan sokağı sey-

rettiğin zaman ne varsa yine onlar. Perdeler oldukları yerde paralanmış. Yerine yenisini almaya imkân yok. Yatak yüzleri öyle yırtılmış ki artık yama kabul etmiyor, her sabah yere serilen döşekten veya şilteden yarı yarıya pamuk veya çitişmiş yün boşalıyor.

İhsan Beyin üzerinde öldüğü iki şilte ile yatak ve yorgan yüzlerini bir fakire vermek için ayırmıştım. Necibe ablam:

— Ayol, deli misin? dedi. Bizden daha fakir insan olur mu?

Kışa kıyamete bakmadı. Benimle beraber geldi. Efendibabayı Sabiha'ya bıraktık. Eve gittik, kapalı odadan şilteleri aldık. Dal gibi zayıf olan ablam yüklendi şilteleri. Ben de yatak ve yorgan yüzlerini bir bohça yaptım. Karda kayarak, sendeleyerek ve geldik.

Bilmiyorum Cahit. Besime teyze bu soyguna ne der? Ben onun gelini sayılırım. Sonra Yaşar onun torunu yerindedir. Sorup izin almadan yaptığım hareketleri affeder mi? Zaman zaman düşüncelerimiz birbirine uymadı ama hiçbir zaman Besime Hanıma karşı saygısız olmadım.

Cahit, sen bu batan gemiden eline geçen bir tahta parçasıyla kendini denize attın, ama gücün seni selâmete çıkarttı. Allah karşına Besime teyze gibi iyiliksever bir kadını çıkardı.

Ben hâlâ dalgaların arasında bocalıyor, gücüm kalmadığı hâlde can havliyle kulaçlar atmaya çalışıyorum. Ben hayatımda bir suç işlemişsem o ancak sana karşı davranışlarımdaki akıl almaz tutumlardan ibarettir. Şimdi belki hayatıma hiç gereği olmayan ama bana hakikaten bağlı bir yetim Yaşar'ın sorumluluğu içindeyim. Hiçbir günahı olmayan bu çocuğu da dünyaya getirdik. Ne olacak bu oğlan? Ne maaşım var, ne dışarıda çalışacak gücüm.

Seni emzirmeyen, seni kucağında taşımayan, koynunda

yatırmayan ananın, bir başka erkekten dünyaya getirdiği bu oğlanın yetişmesi için sana güvenmeye yüzüm yok. Sana vermediklerimin hepsini bu çocuğa verdiğim için onu kıskanmakta ve onu istememekte haklısın.

İşte Cahit, olup bitenleri sana bir şey saklamadan yazdım. Bu kara haberi Besime teyzeye yavaş yavaş duyur.

Şu sırada dar sokağa kar değil, öyle sanıyorum ki gam, kasavet ve yokluk yağıyor. Kafeslere sıvaşan kar içerisinin daha iyi ısınmasına faydalı oluyor ama sefalet ve bahtsızlık bir çift el gibi boğazımdan hiç çekilmiyor, beni boğuyor. Gece gündüz gırtlağımda bu eller."

Nezo mektubuna biraz sevinç katmaya çalışarak son vermişti. Besime teyze başını yaslamış, kaloriferin verdiği sıcaklıkla yaz havası taşıyan salonda uyumuş gibiydi.

Buruşuk çenesini okşadım:

— Hayrola, dedim.

Gözlerini açtı. Islak ve mahzun gözlerle baktı yüzüme.

— Ne olacak şimdi? dedi.

— Yaşar İhsan Beyin oğlu, dedim. Nezo da senin gelinin. Çağıralım gelsin.

— Bilmem ki sen ister misin?

— Ben mi? Daha birbirimizi tanıyamadık mı?

-12-

Ayağımda botlar, başımda başlığım, arkamda mükemmel kalın bir palto ve ellerimde eldivenlerle okula gidip gelirken çoğu zaman o içinden zayıflamış ve yüzü gülmemiş, yoksul kadını ve her şeyi isteyen, her şeye aç olan üvey kardeşim Yaşar'ı düşünüyorum.

İnsan tok olduğu, iyi giyindiği, cebinde para olduğu için

bunlardan mahrum kalanların karşısında kendisini suçlu ve haksız sayıyor.

Ben yazmadım anneme. Teyzem söyledi, onun ağzından ben kâğıda aktardım bu mektubu. Şöyle söyledi ben de öyle yazdım:

"Kızım Nezihe, başın sağ olsun. Ben de İhsan'ın ölümüne çok üzüldüm. Ama zamanı ve kaderi durdurmak, gidenleri geri getirmek elde değildir. Cahit'le uzun uzadıya bu konuyu tartıştık. Fikirlerimizi ortaya koyduk.

Ben bir emekli maaşımdan başka hiçbir şeye sahip saymıyorum kendimi. Nem varsa Cahit'indir. Sağlığımda onun gelir sahibi olunca neler yapacağını, ne yol tutacağını görmek istiyorum. Kilit kürek, mal mülk onun elindedir. Fakat o okumak ve refahını kendi başarılarıyla elde etmek niyetinde. Bu arada benim kendisine verdiklerimi kaldırıp atacakda değil.

Bana gelince, hayatta değil, ama muallakta kalmış bir insanım. Elbette önümde uzun yıllar yok.

Kendileri kalmayan, sahipleri toprak olan eşyanın artık bana ne lüzumu var? Kasabadaki evde, bir odaya kapatılmış her ne varsa ablana bırakabilirsin. Ne oraya geleceğim var? ne de o eşyayı kullanacağım. Hatta resim ve aile mektubu gibi şeyleri bile muhafaza etmek istemem. Ancak vergi makbuzu, tapu senedi gibi benden sonra da geçerli olabilecek vesikaları sakla, başka her ne varsa elden çıkart. Ev kuru bir tahta kalsın.

Havalar açınca Ekrem Beyi kasabada ve köyde kalan işler için oraya göndereceğim.

Cahit senin için kasabadaki banka şubesine havale gönderdi. Şimdi telefonla da talimat verdik. Hemen uğrayıp alabilirsin.

Evin eşyasını tasfiye edip ablana bıraktıktan sonra müsa-

it bir havada gel. Nişantaşı'ndaki aynı apartmandayız. Daireyi Cahit'in adına satın aldık. Cadde geniş, çarşı pazar yakın, burada daha rahat edersiniz.

Sen de kendini üzme. Artık sana bir şey yazmayacağız. En kısa zamanda bekliyoruz."

.....

Vitrini gayet zengin ve süslü olan mağazaya girdiğim zaman içeride beş altı müşteri vardı. Şemsiyemi kapatıp sapından bileğime takarak etrafa bir göz gezdirdim.

Bir iki tezgâhtar dolaşıyor. Veznede ve hesap makinesinin yanında çok yaşlı, sarışın bir adam vardı. Sonra bir kadın. Kırk yaşlarında hayli güzel, arkasında bembeyaz bir iş önlüğü.

İçeriden vitrini seyreder gibi yaparak çalışanları gözden geçirdim. Siyah elbiseli, boyun bağılı, ellisine yaklaşmış bir adam iskemleden kalkan bir kadının yerde bıraktığı yeni ayakkabılarını kutuya koyarak ayak üstü bir fiş yazdı ve kutu ile yırttığı fişi bankada paket yapan kadına götürdü. Sonra vezneye döndü.

İki tezgâhtar kutuları yerlerine koyuyorlardı. Birisi:

— Bakar mısınız, diye seslendi.

O da yaşlı bir kadın.

Siyah elbiseli adam kadına doğru gitti. Veznede yaşlı adam paket yapanlara seslendi:

— Selma Hanım, hazır mı?

— Evet efendim.

— Fiş numarası?

Selma Hanım:

— Adil Bey fiş numarası? diye seslendi.

Adil Bey başını çevirdi:

— Vezneye verdim efendim.

Yaşlı adam:

— Tamam, tamam, dedi.

İki tezgâhtar vızır vızır işliyor, durmadan çalışıyorlar. Çalışanlar müşterilere olduğu kadar birbirlerine karşı da son derece nazik. Siyah elbiseli adam bir çift bot beğendi, sonra sigara paketini çıkardı. Tam yakacağı sırada yaşlı adam seslendi:

— Adil Bey, küçük hanım ne istiyorlar.

Adam sigarasını tekrar paketine koydu, cebine indirdi. Bana doğru geldi. Herhâlde yorgundu, müşterinin fazla olduğu bir saate rastlatmıştım gidişimi.

— Küçük hanım, bir arzunuz var mı?

Eli boşalan genç bir tezgâhtar da gelmişti. Ben Adil Beyin yüzüne baktım. Yüzümde kar için kullandığım renkli camlı gözlükler vardı. Adamın saçlarında birçok kır bulunduğunu gördüm.

Tezgâhtar:

— Emriniz, dedi.

Ben onu duymamış gibi Adil Beyle konuştum:

— Mevsim geçiyor ama, bir çizme istiyordum.

Verelim küçük hanım. Biliyorsunuz ki İstanbul'un kışı yaza karşıdır.

— Siz İstanbul'lu musunuz?

— Eh, öyle diyebilirim, pek küçük geldim. Ne renk olacak.

— Siyah tabii.

— Kaç numara giyiyorsunuz?

— Otuz altı ama mutlaka deri istiyorum.

— Bizde her çeşidi vardır küçük hanım. Şöyle buyurun.

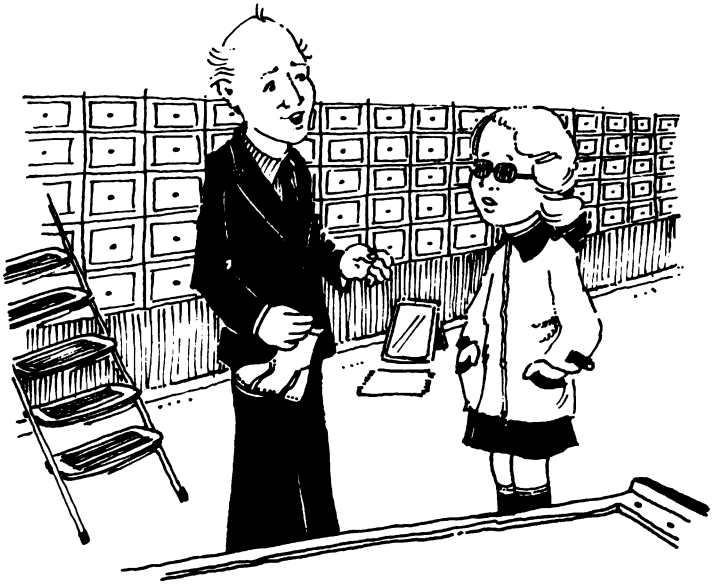
Çizmelerin bulunduğu kutuların tarafına doğru gitti. Ben de onu arkasından incelerken takip ettim. Belki yaşının icabı biraz hantallaşmış bir erkekti. Fakat yakışıklı sayılırdı.

Küçük bir masanın üzerinde, duvardaki sıradan indirdiği kutulardan bir iki tanesini açtı. Çizmeleri çıkarttı.

— Bakınız küçük hanım, bu çok zarif, hafif olduğu kadar dayanıklı bir model. Bir denemek ister misiniz?

— Size zahmet olacak, dedim, bir başkasını da görsem.

— Tabii efendim tabii.

Cahit kendisini tanımayan babasından bir çizme satın almak isterdi.

Bir başkasını da açtı. Sonra bir de kahverengi çizme görmek istedim. Gözlüklerimi çıkarttım. İçimde hafif bir heyecan vardı ama kendimi bir rol oynamakta farzediyordum. Yüzüne çıplak gözle baktım. Bana bakarken kaşlarını hafifçe çattı. Gözlerini kıstı, böylece dikkatini artırmış gibiydi. Yüzüme, ellerime dikatle bakıyordu. Yüzünde bir kızarma oldu. Dudakları kıpırdadı ama duyabileceğim bir söz söylemedi, şaşkınlık içinde:

— Giymek ister misiniz? dedi.

Ben oradaki taburelerden birine oturdum. Şemsiyemi, çantamı yanıma bıraktım. Adil Bey pantalonunun dizlerini hafifçe çekti. Karşımda çömeldi. Ayağımdaki batlordan birini çıkarmak istiyordu.

Ona engel oldum.

— Bırakınız, rica ederim, dedim.

— Fakat, bir prova etmeniz lâzım, dedi.

— Ben giyerim, dedim. Ama görüyorsunuz ki bacaklarım biraz kalın.

— Farkındayım küçük hanım, dedi. Fakat tipiniz böyle. Eğer bacağınızı sıkarsa biraz açtırabiliriz, hatta sizin için ayrıca sipariş veririz. Çizmenin koncunu biraz daha geniş tutarlar. Ölçü alayım mı?

— Hayır, hayır, sıkılıyorum.

— Küçük hanım, siz benim kızım sayılırsınız. Babanız yerindeyim. Sonra vazifem bu benim.

Kendimi zorladım, güçlükle konuştum:

— Babam yerindesiniz öyle mi?

— Evet küçük hanım.

— Sizin benim kadar kızınız var mı?

— Benim mi? Hayır.

— Hiç kızınız yok mu? Bir kız evlât.

Adam elinde çizmelerle ayağa kalktı. Ben de kalktım. Konuşmanın uzadığını görerek Selma Hanım bankanın arkasından çıkmış bize doğru geliyordu. Şemsiyemi, çantamı tekrar aldım. Gözlüğüm elimdeydi.

— Şey, dedi. Vardı ama, siz ne yapacaksınız.

Bu sırada Selma Hanım onun yanına kadar gelmişti.

— Yardım edebilir miyim küçük hanım? dedi.

— Teşekkür ederim Selma Hanım, dedim.

— Tanışıyor muyuz yavrum? dedi.

— Yalnız ben sizi ilk defa burada gördüm, dedim. Afife söylemişti bana, bir defa görmek istedim.

— Beni mi?

— Sizi de, babamı da.

— Babanızı mı?

— Evet, tanışmıyoruz ama Adil Bey benim öz babamdır.

Adam morardı âdeta.

— Cahit, dedi.

— Evet Adil Beyefendi, dedim. Kız evlâdınız. Kız olduğu için anasının kucağına verip Altınbaş apartmanından kovduğunuz Nezihe'nin kızı.

Adil Bey sarsıldı. Tıkanır gibi oldu. Ben bir işaret yaptım:

— Bağışlayın, sizinle münakaşaya gelmedim. Sadece babamın nasıl bir insan olduğunu göreyim, dedim. Bu kadarcık bir hakkı bana verirsiniz değil mi? Size gelince Selma Hanım, bu kız evlât davasında bizimle birlik olduğunuzu duydum. İnce ince düşünen, uyanık, aydın bir hanımefendisiniz.

Adil Bey titreyen elleriyle bir sigara yakıyordu. Yüzüme

bakamıyordu. Ben önce Selma Hanıma, sonra da babama elimi uzattım. Her ikisiyle de el sıkıştım. Sonra bir de reverans yaptım.

— Bir şey almadan gittiğim için özür dilerim, dedim.

Kimbilir arkamdan nasıl bakıp kalmışlardı ve neler olmuştu.

-13-

Gece yarısı, dairenin kapısındaki gürültülere uyandım. Zil durmadan çalınıyordu.

Arkama bir şey alarak holü geçtim. Giriş yerinde daire kapısını yavaşça açtım. Kapı emniyet zincirinin bıraktığı kadar aralandı. Dışarıda elektrik yanıyordu. Acele ile ayağıma bir pantalon, sırtıma bir gömlek geçirmiş, saçları dağınık olan Ekrem Bey sesleniyordu:

— Cahit Hanım, yolcularınız var.

Aralıktan artık on bir yaşına gelmiş bir üvey kardeşimi görüyordum. Elindeki ağırca bavulu yere koymaya bile akıl etmemiş, öyle bekliyordu.

Onun arkasında Nezo vardı. Annem.

Daha oracıkta yüzünün erimiş, saçlarında birçok beyazlık belirmiş olduğunu gördüm. Onun da elinde bir bavul vardı.

Kapıyı açtım.

— Buyurun, dedim.

Ana oğul içeriye girdiler. Avukata:

— Bağışlayın, dedim. Geç yattım, dalmış olacağım ki, çok güç duydum.

Ekrem Bey:

— Vallahi endişeye düşmüştüm, dedi. İyi geceler efendim.

— İyi geceler Ekrem Bey.

Kapıyı kapattım. Bavulları bırakmış, hole girmişlerdi. Annem beni bir süzdükten sonra:

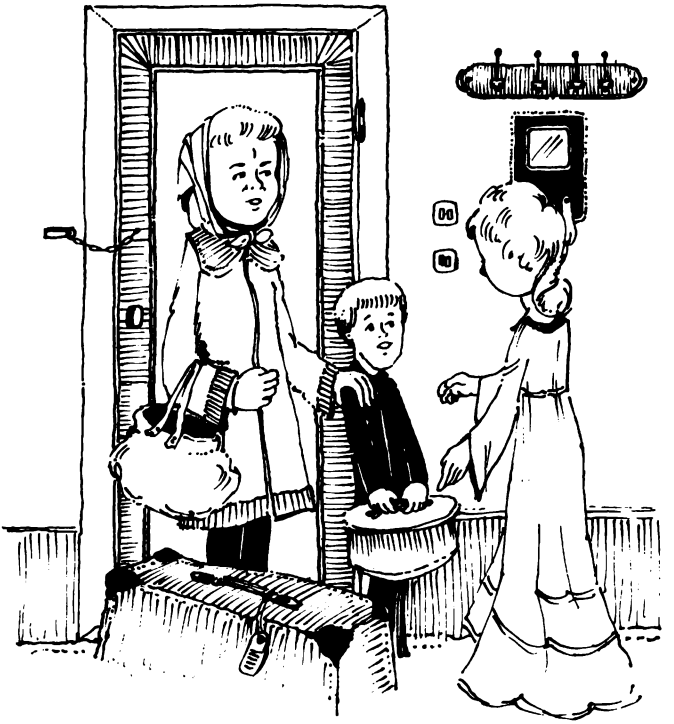
— Nerede? dedi.

— Kim? dedim.

Kısaca:

— Teyzen, dedi.

Durumsadım.

Cahit gece çalınan kapıyı açınca, annesi ile üvey kardeşini karşısında buldu.

— Bırak şimdi. Rahatsız etme. Aç mısınız?

— Ben bir kahve isterim. Başım beynim tuttu. Yaşar belki bir şeyler yer. Önce elini yüzünü yıkasın.

Ben mutfakta kahvaltı hazırlarken içeriden bu sesleri duydum. Kahveyi götürdüğüm zaman annem salondaydı. Yaşar'ın saçları ıslaktı. Yüzünde suyun temizlediği kısımlar beyaz görünüyordu.

Kahveyi verdim, "sen gel Yaşar" dedim.

Çocuk beni yadırgıyordu. Biraz hayretle seyrediyordu. Ona kahvaltı verdim. Salona döndüm. Nezo:

— Sigara var mı? dedi. İçiyor musun?

— Hayır, dedim. Misafir için almıştım.

Sigara verdim, yaktı.

— Ayıp olacak, dedi. Belki uyanmıştır.

— Bırak şimdi, dedim. Bunun yarını yok mu?

— Rahatsız mı?

— Hayır.

— Sen ağlamışsın, Cahit.

Gülmeye çalıştım. "Çok durdun üstünde," dedim.

Sonra devam ettim:

— Rüyamda gördüm onu. Bana sarıldı, öptü. Uyandım. Rüyayı yormaya çalıştım. Tekrar dalmışım. Üstüme bir ağırlık basmış olacak ki zili duymadım.

— Cahit, yoksa...

— E, çanak tuttun gece yarısı anne, dedim. Ne yapayım, elimden geldiği kadar baktım işte. En yetkili hekimleri getirdim. İmtihan aralığı başından ayrılmadım. Sonra yüzüne karşı söylediler:

— Yaş seksen dokuz, nice beri dayanır bünye?

Yüzüme iki damla yaş indi:

— Hekimi yolladım, döndüm. Gülümsüyordu. Bir aralık "Sakın korkma Cahit" dedi. "Bu iş burada biter. Bırak yâsin okumayı da uyumana bak" dedi. Ben de yanına uzandım. Ses seda yok. Gözleri yarı aralık. Göğsüne baktım inip kalkıyor mu diye. "Böyle şaka olmaz teyze" dedim. Sonra koştum karşıya. Zili çalmaya akıl edemedim. Yumruklamışım. İki gün sonra elim neden acıyor diye düşündüm.

Gözlerimi sildim:

— Ana oğul geldiler. Cevher Hanım okudu. Beni odama sokmak istedi. Korkarmışım. "Kimden?" dedim. "Nesinden korkacağım?." Hep ölmüş gibi şaka yapardı bazen. Telâşıma gülerdi sonradan. Nesinden korkacağım, yanına uzandım, orada ağladım ağladım. Tabii duymadı o, bazen ağlardım da bana sarılırdı. Babamı gördüğüm zaman da böyle olmuş, onun koynuna girmiştim.

Nezo sordu:

— İhsan Beyi mi?

— İyi insandı o, dedim. Ama benim babam değildi. Ben Adil Beyi gördüm sonra anlatırım Nezo.

Yaşar biraz bir şey yemiş, kapları topluyordu:

— Sen bırak kardeşim, dedim. Yorgunsun. Nasıl oldu imtihanların?

Kızardı, önüne baktı:

— Pek iyi olmadı ama geçtim, dedi.

— Boş ver. Burada daha iyi okursun. Ben sana yardım ederim.

Onları kendi odama götürdüm:

— Ana oğul bu gecelik burada yatın, dedim. Zaten sabah da yakın. Yarın bir çaresine bakarız.

Nezo:

— Sen? diye sordu.

— Onun odasında yatacağım, dedim. Orada üstünde oturduğu divan var. Karyolasını bütün takımlarıyla kapıcıya verdim. Cevher Hanım odayı tamamen değiştirdi. Âdet böyleymiş, ne bileyim, başıma gelmedi ki.

Nezo:

— Sonradan korkmadın mı? dedi.

— Hayır, dedim. Zaten uyumadım. Daha ilk geceden, yani onun evden çıkarıldığı günden itibaren kendimi imtihan hazırlıklarına vermiştim. Ben çalışırken Cevher Hanım salonda bekliyordu. Onun odasının kapısı hep açıktı. Eh onlar da severlerdi. Koca bir daire bağışladı onlara. Ama Ekrem Bey çok ağladı. Bütün öptü ellerini yüzünü. Sonra bir kocaman çelenk yaptırmış. "Velinimetime" diye yazdırmış. Sonra Mürşide Hanım, bir de Selma Hanım çelenk göndermiş. Mezarlığa kadar geldiler.

Sonra darıldım:

— Ne söyletip duruyorsun beni Allah'ını seversen. Fıkra mı anlatıyorum sanıyorsun. Haydi uyuyun.

.....

Gece pek uyumadığım hâlde erken kalktım, onlara mükemmel bir kahvaltı hazırladım. Kahvaltıdan sonra salonda otururken Yaşar'a bir pencere önü gösterdim:

— Orada otur, caddeyi çok iyi görür. Canın sıkılmaz. Kasabada cumbada oturdun mu sen de? Dünyayı kafes arkasından seyrettin mi? Ama ne dünya ya... Bir kedi geçse şenlik olur. Evler gözlerini birbirinin içine dikmiş gibi. Sen hiç

denedin mi? Ben kimseye göstermeden parmağımı kafesin deliklerinden sokardım. Orta parmağım girmezdi. Ezan sesini beklerdim. Sessiz bir müezzin vardı. Sesini duymak için kulak lâzım. Onun minarede dolandığını görünce "Efendibaba ezan okunuyor" derdim. Nezo, yoksa o da mı?

Annem başını salladı:

— Yaşıyor. Eğer onunki yaşamaksa. Ama dişsiz ağzıyla durmadan yemek istiyor. Zavallı ablam kaldırıp koparamıyor. Sabiha'yı da esnaftan biri istedi. Fena kız değildi. Biz gittikten sonra çok zorladık. İlki olsun bitirmişti kız. Sonra o kapalı odadan aldığımız eşya zavallı için mükemmel bir çeyiz oldu.

Nezo üst üste sigara içiyordu:

— Bizim için bir şey söyledi miydi?

— Çok bekledi, dedim. İhsan Beyin ölümünden sonra hemen döneceğinizi ummuştu. Yolu hesaplardı.

— Olmadı işte, dedi Nezo. Kızın evlenmesi çıktı, yeniden kış bastırdı. Sonra teyzeni yalnız bırakamadım. Bir aralık hastalanmıştı da. Sonra düşünüyordum, nereye geleceğim.

— Çektiklerin elvermedi mi?

— Çok çektim Cahit, çok çektim. Ama senin başına dert mi olmalıyım? Bana hıncın yok mu? Bunu kadıncağız bile takdir etmiş olmalı ki, nesi var nesi yok sana bıraktı. Eğer evlât edinmeseydi İhsan'a da bir şeyler kalırdı.

— Bunun bir sebebi var Nezo, dedim.

— Nezo diyip duruyorsun.

— İhsan Bey sana öyle diyordu. Hoşuma gidiyor böyle seslenmek.

— Peki, sebebi neymiş?

— Cahit, sen onları idare edersin, İhsan'a versem kumara dadanır, içkiye girişir, zaten bünyesi dayanıksız, demişti.

— Senin merhametine mi bıraktı bizi?

— Hayır, benim karakterime, insanlığıma. Bakmadınsa doğurmak zahmetine de mi katlanmadın, beni dünyaya getirirken yumruklarını sıkıp çığlıklar atmadın mı?

— Cahit, seni hiç anlamıyorum.

— Ayıplamam, beni ancak Besime Hanımcık anladı. On, on bir yıl onunla beraber yaşadım. Beni kendi hâlime bıraktı. Hiç, ama hiçbir şeye zorlamadı. Hatta beni hesap vermeye mecbur tutmadı. Ama imtihanı kazanmıştım.

Nezo beni tanımak ister gibi yüzüme bakıyordu.

— Yalnız o mu? dedim. Senin Mürşide Hanım arkadaşın iki gece kaldı burada. Afife'yle beraber beni bekledi. Sonra Selma Hanım geldi.

— Kim o?

— Ortağının adını bilmiyor musun? Adil Beyin sonradan aldığı kadın. Benim üvey anam. Bana baş sağlığına geldi. İnsan olarak boynuma sarıldı, beni öptü. Necibe Hanım methetmiş beni.

Annem her şeye hayret ediyordu. O uyanık ve tahsilli kadını çektiği sıkıntılar yıkmış, şaşkına çevirmişti.

— İhtiyarın hâlini sorma, dedim.

— Hangi ihtiyar? dedi.

— Senin kayınpeder, dedim. Benim de büyükbabam.

— Ne oldu?

— Daha Besime, teyze sağdı. Bir gün idareye çağırdılar. Çıktım. Afife ile akraba olduğumu biliyorlar. Beni istemiş, Mürşide Hanım. Evlerini biliyordum. Hemen koştum. Üçü-

müz birden Altınbaş apartmanına gittik. Selma Hanım, yani büyükbabamın senden sonra aldığı gelin de orada. En son o terketmiş ihtiyarı. Bir odaya girdik, ihtiyar inmeli, ama çenesi çalışıyor. Düşmesin diye yer yatağında yatıyor. Mürşide Hanımı o çağırtmış.

Nezo:

— Seni ne diye çağırmışlar? dedi.

— Belki İstanbul'da olsaydın seni çağırırlardı, dedim. İhtiyar ölmek üzereymiş. Çevresinde erkek evlât arıyormuş. Gözleri kapıdaymış. Ne babam vardı ortada, ne de amcam Sacit Bey. Bir Mürşide teyze, bir üvey annem Selma Hanım, sonra da ben ve Afife. Yüzüme garip garip bakıyordu. Su istedi. Afife onu doğrulttu, zannediyorum ki hiç güçlük çekmedi. Adam boş bir çilek sepetine dönmüştü. Suyu ben bardakla içirdim. Tabii yarısı boğazından içeri, yarısı da göğsüne, bağrına. Bana adımı sordu. "Cahit" dedim. Kendisini bırakmıştı. Gözleri beleriyordu. Bu gözlerin yavaş yavaş batan bir güneş gibi kararıp söndüğünü görüyordum. Ne düşündü bilmem. Çenesi titredi ve hırıltılar arasında:

— Bilemedim, dedi. İstemesini bilemedim.

Selma Hanım bir şeyler anlamış olmalı ki:

— Cahit, Afife haydi siz çıkın, dedi.

Biz dışarıya çıktık. Tabii arkamızdan Mürşide Hanımın çığlığı da koptu.

Annem epeyce düşündükten sonra:

— Demek Selma Hanımla konuşuyorsun? dedi.

— Evet, dedim. Babamı görmek istedim, o da orada çalışıyordu. kendimi tanıtmaktan çekinmedim. Herhâlde Mürşide teyzem benden söz etmiş olacak ki Besime teyze öldükten sonra baş sağlığına geldi. Makul kadın. Öyle kap-

ris, ihtiras gibi takıntıları yok.

— Bu dereceye kadar iyi yüreklisin, benim hakkımdaki duyguların değişmeyecek mi?

— Ben senin kadar bencil değilim Nezo. Sen yapacağını yaptın. Şimdi hamle sırası bende. Bitirmişsin kendini. Bir de yetişmek isteyen takıntın var yanında. Bana uyman lâzım. Bu oğlanı da yaralayıp ziyan etmeyelim.

— Ne düşünüyorsun?

— Önce bir soluk alalım. Sonra sen artık kıyafetini yoluna koy. Biraz kendini çekip çevir. Ben Üniversiteye gideceğim. Ekrem Beyi yollayalım kasabaya. Evi Necibe teyzenin üzerine çevirsin. Kadın kiraya verir, geçimine yardımcı olur. Sonra köydeki işi ve kasabadaki otel işini de münasip bir şekilde tasfiye etmek lâzım.

Annem gözlerimin içine bakarak:

— Bu Ekrem güzel çocuk, dedi. Annesi de senin gözünün içine bakıyor. Aranızda bir konuşma olmadı mı?

— Hayır Nezo. Ben on yedi yaşındayım. Okuyacağım. Eğer beş altı yıl daha karşılıklı iyi duygularımız olur, birbirimize karşı emniyet belirirse belki bir şey olabilir.

— Ama hemen anladığıma göre sana karşı bağlılığı var.

— Bana da öyle geliyor ama benim hiç acelem yok anne. Önce kendi hayatımızı bir düzene koyalım. Yalnız sen mi kahır çektin? Ben o cumbanın içinde, yer yer su birikintileriyle kirlenen o daracık sokağı seyreder, bir kedinin bile geçmesi benim için bir büyük olay değerinde olurken çocuk aklımla hiç mi düşünmedim?

Nezo üzüntü ile yüzüme bakıyordu.

— İşte böyle, dedim. Taze bir dilim kenar ekmeğin, çekirdeğine yapışık kapkara ve yarı kurumuş bir zeytinin has-

retini çekmedim mi? Mangalın üzerinde kahve kavururken kaşıktan fırlayan bir kahve çekirdeğine elimi uzattığım zaman senin annen o kızgın kaşıkla elime vurmadı mı? Sus, sus artık.

Annem hemen o anda gelmiş gibi yerinden kalkıp yanıma oturdu. Bana sarıldı ve beni çarpıntılı göğsünün üzerine sıktı:

— Hayırlı çocuk, dedi. Evlâdım, kız evlâdım...

-SON-

24

KEMALETTİN TUĞCU

1902 - 1996

Sevgili Çocuklar,

Hepinizin çok iyi tanıdığı Kemalettin Tuğcu'dan kitaplığınıza yeni kitaplar kazandırmaya devam ediyoruz.

Usta ve kıvrak kalemiyle Türk çocuklarına ömrünü ve gönlünü veren Kemalettin Tuğcu'nun şimdiye kadar hiçbir yerde yayınlanmamış bu güzel eserini de zevkle okuyacağınızdan eminiz.

Kemalettin Tuğcu Serisi (50 Kitap)

1-Kuklacı (100 TEMEL ESER)
2-Bir Garip Kızcağız
3-Babam ve Ben
4-Yetimler Güzeli
5-Dilenci Baba
6-Kuyulu Bahçe
7-Annelerin Çilesi
8-Yetim Ali
9-Sokak Köpeği
10-Dağdaki Yabancı
11-Deniz Kızı
12-Benim Annem
13-Küçük Serseri
14-Şeytan Çocuk
15-Yılanlı Bağ
16-Bu Çocuk Kimin?
17-Cambazın Kızı
18-Toprak Adamları
19-Köyde Unutulanlar
20-Sütannem Nazlı
21-Süt Kardeşler
22-Babasızlar
23-Köyden Gelen Kız
24-Kız Evlat
25-Küçük Bey
26-Baba Evi
27-Balıkçının Kızı
28-Küçük Hanım
29-Güllü Bahçe
30-Tanrı Misafiri
31-Bir Dağ Masalı
32-Doğduğum Ev
33-Küçük Erkek
34-Satılan Çocuk
35-Büyüklerin Günahı
36-Hacı Baba
37-Annemin Hikâyesi
38-El Kapısı
39-Köydeki Arkadaşım
40-Çocuk İhtiyar
41-Sokaktan Gelen Çocuk
42-Can Yoldaşları
43-Küçük İşportacı
44-Eskicinin Köpeği
45-Çocukluk Arkadaşım
46-Ana Kucağı
47-Kırk Ev Kedisi
48-Kartal Yuvası
49-Karakaçan
50-Devlet Kuşu

ISBN: 978-9753810098
9 789753 810098

DAMLA YAYINEVİ®

Tel: 0212 514 28 28
Faks: 0212 528 24 01

www.damlaegitim.com